

СОЛИҚ ва
БОЖХОНА ХАБАРЛАРИ

1994 йил январдан чиқа бошлаган, ҳафтада бир марта чоп этилади

№ 14 (1338) • 2020 йил 7 апрель

ISSN 2010-524X

✓ ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

БИЗНЕСГА ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗ ВА ПРЕФЕРЕНЦИЯЛАР

Улар коронавирус пандемияси давридаги инкирозга қарши чора-тадбирларнинг иккинчи пакетидан назарда тутилган

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 3 апрель куни имзоланган «Коронавирус пандемияси даврида аҳоли, иқтисодиёт тармоқлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони (хўжжатнинг матни «СБХ»нинг мазкур сони хўжжатлар пакетидан чоп этилмоқда) қуйидагиларни назарда тутди.

Солиқ солиш. 2020 йил 1 апрелдан 31 декабрга қадар бўлган даврда:

- товарларни (хизматларни) реализация қилиш айланмаси ойига 1 млрд сўмдан ошмайдиган ва электрон ҳисоб-фактураларни қўллайдиган ҚҚС тўловчилар ушбу солиқни ҳар чораклик асосда ҳисоблаш ва тўлаш ҳуқуқига эга;

- фойдаланилмаётган ишлаб чиқариш майдонлари, яшаш учун мўлжалланмаган иншоотларга, шу жумладан, 2020 йил 1 апрелга қадар аниқланганларга нисбатан мол-мулк солиғи ва ер солиғининг оширилган ставкаларини қўллаш, шунингдек, кўрсатилган солиқлар бўйича оширилган ставкаларни қўллаш натижасида юзага келган қарздорликка нисбатан пеня ҳисоблаш ва мажбурий ундириш чораларини кўриш тартиби тўхтатилади.

Ўз фаолиятини тўхтатган ва (ёки) товарлар (хизматлар) реализациясидан тушуми 2020 йилнинг I чорагидаги ўртача ойлик миқдорига нисбатан 50%дан кўпроққа камайган микрофирма, кичик корхона ва яқка тартибдаги тадбиркорларга солиқ органларини хабардор қилган ҳолда 1 октябрга қадар қуйидаги солиқларни фойзсиз кечиктириш (бўлиб-бўлиб тўлаш) ҳуқуқи тақдим этилди:

- маҳаллий давлат ҳокимияти органларига ариза бермасдан туриб айланмадан олинadиган солиқ, мол-мулк солиғи, ер солиғи, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича – уларни кейинчалик

12 ой давомида тенг улушларда тўлаш шарти билан;

- ижтимоий солиқ бўйича – уни кейинчалик 6 ой давомида тенг улушларда тўлаш шарти билан.

Тижорат банклари томонидан кредитлар бўйича ҳисобланган ва кечиктирилган фойзалар суммаси кечиктириш тақдим этилган даврда фойда солиғини ҳисоблашда жами даромад таркибига киритилмайди.

Йил якунига қадар қарз берувчига фойз шаклида даромад тўлаш мажбуриятсиз қарз (қайтариб берилadиган молиявий кўмак) тақдим этилганда солиқ солиш мақсадида қайта молиялаш ставкаси (асосий ставка) асосида аниқланадиган даромад фойда солиғи ва айланмадан олинadиган солиқни ҳисоблашда жами даромад таркибига киритилмайди, тегишсизча, унга солиқ солинмайди.

Фойда солиғини тўловчилар 2020 йилнинг II чорагидан бошлаб, қутилаётган ҳажмлардан келиб чиқиб аванс тўловлари суммаси тўғрисида маълумотнома тақдим этиш ҳуқуқига эга. Солиқни аввалги чорак якунлари асосида ҳисоблаш бўйича ўрнатилган талаб бекор қилинди. Мазкур ҳуқуқни суистеъмол қилиш ҳолатлари аниқланганда солиқ органлари фойда солиғи бўйича аванс тўловлари тўғрисида тақдим этилаётган маълумотномаларга ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқига эга.

2020 йил 1 апрелдан бошлаб солиқ тўловчилар Президент ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорларида назарда тутилган ҚҚС бўйича имтиёзларни

солиқ солишдан бўшаган маблағларни муайян мақсадларга йўналтириш шартларисиз қўллайди.

Жорий йилнинг охирига қадар спирт, алкоголь маҳсулотлари, шу жумладан, вино ва пиво учун акциз солиғи, шунингдек, бензин, дизель ёқилғиси ва газни якуний истеъмолчиларга реализация қилишдаги акциз солиғининг амалдаги ставкалари сақланиб қолади. Шу тариқа, илгари режалаштирилган 1 апрелдан ва 1 октябрдан (айрим позициялар бўйича) ошириш бўлмайди.

Божхона имтиёзлари. Коронавирус инфекциясига қарши курашиш бўйича тиббиёт ва карантин муассасалари қурилиши учун зарур бўлган қурилиш материаллари, шунингдек, улар фаолият кўрсатиши учун зарур товарлар 2020 йил 31 декабргача муддатга божхона тўловларидан, шу жумладан, ҚҚСдан озод этилади. Коронавирус инфекциясини аниқлаш бўйича экспресс-тестларни олиб киришда эса улар учун божхона расмийлаштируви йиғими ундирилмайди.

Аудит. Мажбурий аудиторлик текширувидан ўтказилиши лозим бўлган хўжалик юритувчи субъектларни 2019 йил якунлари бўйича аудиторлик текширувидан ўтказиш муддати 2020 йил 1 октябргача узайтирилади. Активларнинг баланс қиймати БҲМнинг 100 минг бараваридан ортиқ бўлган масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятларни ҳар йили мажбурий аудиторлик текширувидан ўтказиш бўйича талаб эса 2020 йил якунлари бўйича киритилади.

Корпоратив бошқарув. Акциядорларнинг 2019 йил якунлари бўйича йиллик умумий йиғилишларини 2020 йил 1 октябргача муддатда, шунингдек, видеоконференцалока режимида ўтказишга рухсат берилади.

Кредитлар ва банкларнинг ликвидлиги. Жорий этилган «кредит таътиллари» билан бир қаторда, банклар амалга киритилган карантин режими фаолиятига салбий таъсир кўрсатган қарздорларнинг муддати ўтиб кетган кредитларига гаров таъминоти бўйича жарима санкциялари ва ундирув чораларини қўлламайди.

Банклар мажбурий захиралар бўйича талабларни енгиллаштириш ҳисобига 2,6 трлн сўм ҳажмидаги қўшимча ликвидлик ресурслари билан таъминланади. Тижорат банкларига 3 йил муддатгача 2 трлн сўмгача миқдорда ликвидлик тақдим этишнинг махсус механизми жорий этилади.

Банкроглик. Пандемияга қарши курашиш учун киритилган чеклов чоралари туфайли молиявий қийинчиликларга дуч келган корхоналарга нисбатан банкротлик тартиб-таомилларини қўллаш ва уларни банкрот деб эълон қилишга 2020 йил 1 октябргача бўлган муддатда мораторий жорий этилади.

Жарималар. Карантинга олинган шахсларга нисбатан қўлланилган маъмурий жарималарни тўлаш муддатлари карантин муддати тугагунга қадар узайтирилади. Карантин қондаларини бузганлик учун жавобгарлик бундан мустасно.

Ижара. Карантин тадбирлари даврида ўз фаолиятини тўхтатишга мажбур бўлган тадбиркорлик субъектлари томонидан давлат мулкидан фойдаланганлик учун ижара тўловларини ҳисоблаш ва ундириш тўхтатилади.

Фармацевтика. 2020 йил 1 октябргача дорихоналарда тайёрланадиган дори воситалари, тиббий буюмлар ва бошқа маҳсулотларни улгуржи сотишга рухсат берилади.

Олег ЗАМАНОВ,
«Norma» МЧЖ эксперти.

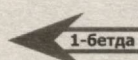
✓ СОЛИҚ ТЎЛОВЧИЛАР ЭЪТИБОРИГА

ҚҚС ВА АЙЛАНМАДАН ОЛИНАДИГАН
СОЛИҚ БЎЙИЧА СОЛИҚ ҲИСОБОТИ
БЕКОР ҚИЛИНИШИ МУМКИН

Давлат солиқ қўмитаси ҚҚС ва айланмадан олинadиган солиқ бўйича солиқ ҳисоботини бекор қилиш имкониятини кўриб чиқмоқда. Бу ҳақдаги ахборот ДСҚ раиси ўринбосари Абдулла АЗИЗОВ имзоси билан қўмитанинг матбуот хизмати орқали тарқатилган хатда мавжуд. Хатнинг тўлиқ матнини келтирамиз.

2-бетда

ҚҚС ВА АЙЛАНМАДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚ БЎЙИЧА СОЛИҚ ҲИСОБОТИ БЕКОР ҚИЛИНИШИ МУМКИН

ЕОИИ доирасида ахборот технологияларини жорий этиш хисобига солиқ назоратини эркинлаштириш

Евроосиё иктисодий иттифоқи билан (ЕОИИ) интеграциялашувнинг асос бўладиган тамойилларидан бири **фискал барьерлар** (божхона божларини бекор қилиш) ва божхона назоратини бекор қилиш йўли билан эришилаётган товарларнинг эркин ҳаракатланиши ҳисобланади.

Ўз навбатида интеграциянинг бундай жиҳатлари ЕОИИ мамлакатлари ўртасида ташқи савдода билвосита солиқларни қўллаш шартларини тенглаштириш ва бирхиллаштириш (масалан, мамлакат ичида ҳам олиб кириш чоғида ундириладиган акцизлар ставкаларини тенглаштириш) ва уларни ундириш функцияларини божхона органларидан солиқ органларига ўтказиш билан тавсифланади.

Бундай шароитларда солиқ маъмуриятчилиги проекцияси масалалари муҳим роль касб этади, сабаби товарлар ЕОИИ доирасида тезлаштирилган режимда тегишли кўздан кечиришсиз эркин ҳаракатланади ва, оқибатда, солиқ қонунчилигига рноя қилиниши устидан самарали назоратни таъминлаш зарурати юзага келади.

Бундай самарага замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш хисобига эришиш мумкин.

Юқори технологик солиқ маъмуриятчилиги зонаси

ЕОИИнинг бизнес жараёнларини рақамлаштиришдаги етакчилик позицияси бугунги кунда уни замонавий чақирикларга ечим топа олиш ва Евроосиё маконининг фискал суверенитетини таъминлашга қодир юқори технологик ва инновацион солиқ маъмуриятчилиги зонасига айлантиради.

ЕОИИ доирасида фаолият кўрсатаётган солиқ органлари, электрон сервислар ва автоматлаштирилган ахборот тизимларининг ахборот алмашишига асосланган билвосита солиқлар тўланиши устидан назорат тизими ҳам бундан далолат беради.

Ахборот алмашиш ЕОИИ солиқ органларининг коммуникация каналлари орқали товарларни олиб чиқиш ва олиб кириш, шунингдек билвосита солиқларнинг тўлаш тўғрисидаги маълумотларни тақдим этилишини назарда тутлади.

Иш механизми технологик ва етарлича содда. Товарлар ҳаракати ва билвосита солиқларни тўлаш тўғрисида олинган ахборот катта маъ-

лумотлар ягона банкни шакллантиради, улар махсус дастурий маҳсулотлар воситасида чуқур таҳлилнинг бир нечта босқичидан ўтказилади ва ЕОИИга аъзо давлатлар солиқ органларига топширилади.

Бу ерда асосий мақсад солиқларни тўлашдан бўйин товлаш хатарини камайтириш имконини берадиган контактсиз хизмат кўрсатиш ва назорат тизimini барпо этишдан иборат.

Шунга ўхшаш механизм вақт сарфи ва маъмурий харажатлар нуктаи назаридан кам чиқимли бўлиб, савдо тезлиги ва ҳажмлари ошишига қўмаклашади.

Ушбу мақсадга товарларни кузатиш тизimini барпо этиш хисобига эришилади.

Кузатиш тизими қандай ишлайди?

Товарларни кузатиш тизими ЕОИИ доирасида божхона назорати ўрнини босади ва солиқ органларининг солиқ тўловчилар билан контактларини минималлаштирган ҳолда солиқ маъмуриятчилигининг хатарга йўналтирилган моделига ўтишни таъминлайди.

Мазкур тизим ахборот технологияларига асосланади ва товарларнинг олиб кириш ёки ишлаб чиқариш босқичидан истъомол босқичигача ҳаракати устидан масофадан назорат қилиниши таъминлашга қодир бўлган тегишли IT-инфратузилма барпо этилишини талаб этади.

Товарларни кузатиш тизimini ривожлантириш бир қатор афзалликларни тақдим этади, айнан солиқлар йнгиловчанлигини оширишга ва инсофли солиқ тўловчиларни инсофсиз рақобатчилардан ҳимоя қилишга ёрдам беради.

Мисол сифатида ЕОИИ мамлакатларида муваффақиятли сигналлар товарларни маркировкалаш тизimini келтириш мумкин. Маркировка товарларни физик чиплаш ёки ноёб идентификатор билан рақамли кодлаш йўли билан амалга оширилиб, у бўйича маҳсулот тўғрисидаги барча зарур ахборотни олиш мумкин.

Электрон бизнес-муҳитга муҳим қадам

Шуни ҳам қайд этиш жоизки, Ўзбекистон ўтган йили электрон ҳисобварақ-фактураларга ўтиш бўйича лойиҳани ишга туширди.

Тахминан 150 мингта солиқ тўловчилар 254 трлн сўмлик транзакциялар амалга оширилган ушбу сервисга қўшилишган. Электрон сервис солиқ органларига ҳар куни 1 млн дан ортиқ ҳисобварақ-фактураларга ишлов бериш имконини беради.

Ушбу солиқ маъмуриятчилигини ривожлаштириш борасидаги улкан қадам бугунги кунда Ўзбекистоннинг ЕОИИдаги солиқ маъмуриятчилигининг барча қондаларига мувофиқ келишини таъминлайди.

Электрон ҳисобварақ-фактураларнинг функционал имкониятлари қўшилган қийматни барпо этиш ва товарлар ҳаракатининг тўлиқ кўринишини тузиш имконини беради, айниқса, бу электрон ҳисобварақ-фактуралар хисобига узилиш даражасини шакллантириш мумкин бўлган қўшилган қиймат солиғи юзасидан солиқ маъмуриятчилигида яққол кўринади.

2019 йилнинг ўзига Ўзбекистон солиқ органлари солиқ маъмуриятчилигини такомиллаштириш хисобига 997,5 млрд сўмлик 16 мингта ҚҚСни қўллаш қондалари бузилишини аниқлашди.

Нафақат фискал мониторинг, балки жамоатчилик назоратини таъминлайдиган онлайн назорат касса машиналарининг жорий этилиши товарларни кузатиш тизimini барпо этишнинг яна битта дастаги бўлди.

Ушбу лойиҳа бизнинг республикамизда етарли даражада муваффақиятли амалга оширилмоқда. Жорий йилда тахминан 61 мингта тadbirkorлик субъектларининг онлайн-кассага ўтиши кутилмоқда.

Шу каби рақамли дастаклар солиқ органларига хатарлар харитасини шакллантириш ва фақат солиқларни тўлашдан бўйин товлаш хатари мавжуд зонада ишлаган ҳолда солиқ тўловчига жисмоний ташриф буюришдан воз кечиш имконини беради.

Мохиятан, фискал барьерларни бартараф этиш ва замонавий солиқ маъмуриятчилигига ўтишни назарда тутадиган бундай интеграцион жараёнлар солиқ назоратининг шаффоф ва ақли тизimini барпо этишга қўмаклашади.

Хулоса қилган ҳолда таъкидлаш жоизки, Евроосиё иктисодий иттифоқи билан интеграциялашув доирасида товарларни кузатиш тизimini барпо этиш дастакларининг жами нафақат солиқ органларининг солиқ тўловчилар билан контакт қилиш даражасини қўскартириш, балки солиқ мажбуриятларини бажариш жараёнини ҳам соддалаштиради.

Мисол учун, электрон ҳисобварақ-фактураларга ўтилиши ва онлайн-кассанинг жорий этилиши муносабати билан Давлат солиқ қўмитаси қўшилган қиймат солиғи ва айланмадан олинадиган солиқ бўйича ҳисоботларни бекор қилиш имкониятини кўриб чиқмоқда.

Абдулла АЗИЗОВ,
ЎзР ДСҚ раиси ўринбосари.

УШБУ СОНДА:

- **ҚОНУНЧИЛИҚДАГИ ЯНГИЛИКЛАР**
– Бизнесга қўшимча имтиёз ва преференциялар
1-бет
- **СОЛИҚ ТЎЛОВЧИЛАР ЭЪТИБОРИГА**
– ҚҚС ва айланмадан олинадиган солиқ бўйича солиқ ҳисоботи бекор қилиниши мумкин 1-2-бетлар
- **МУТАХАССИС ТУШУНТИРАДИ**
– Инвестициялар бўйича имтиёз ва инвестициявий чегирма: қайсини қўлаган маъқул?
– Давлат хизматларига харажатлар ҳисоби
– Гидрогеология харажатлари қандай ҳисобга олинади 3-бет
- **СОЛИҚ СОЛИШ**
– Таътил пулидан солиқ
– Тайёр маҳсулотдан шахсий эҳтиёж учун фойдаланганда ҚҚС
– Фонсиз қарзнинг оқибатлари

- Воситачи «заргар» ҚҚСсиз
- Ногиронлиги бўлган шахслар учун имтиёзлар
- Ишончли бошқарув шартномаси бўйича ҚҚС
- Қурувчига биноларни сотиш: солиқ оқибатлари 4-6-бетлар
- **ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР**
Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари:
– «Иктисодиётни ривожлантириш ва камбағалликни қисқартиришга оид давлат сиёсатини тубдан янгилаш чора-тадбирлари тўғрисида»;
– «Коронавирус пандемияси даврида аҳоли, иктисодиёт тармоқлари ва тadbirkorлик субъектларини қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида».
- Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори
– «Аҳолининг дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника ва энг зарур товарларга бўл-

- ган эҳтиёжини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида».
- Идоравий меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар:
– ЎзР бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг «Карантинга оид чоралар амал қилиши даврида мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилганда мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчилари ва умумтаълим муассасалари бошланғич синф ўқувчиларининг ота-оналарига йиллик меҳнат тўғрисидаги вазирининг вақтинчалик тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақидаги буйруғи»;
- ЎзР бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг «Карантинга оид чоралар амал қилиши даврида ходимларнинг масофавий иш усулида, мослашувчан иш графигида ёки уйда ишлашга ўтказишнинг вақтинчалик тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақидаги буйруғи» 7-12-бетлар

- **АМАЛИЙ БУХГАЛТЕРИЯ**
– Нормалдан фарқланувчи амортизация ставкалари
– Асосий воситаларни қайта баҳолаш: ўтказиш муддатлари
– Товар навлари аралашиб кетишининг ҳисоби
– ДМ: курс фарқини ҳисобга олиш
– Солиқ ҳисоботи қандай сақланади
– Хизматлар импортида ҚҚС: ҳисоботда акс эттирмиз 13-14-бетлар
- **БОЖХОНА**
– Божхона имтиёзларини сақлаб қолиш шартлари
– Дори-дармонни самолётда олиб ўтиш
– Энди товардан аввал у ҳақдаги маълумот етиб келади
– Дори-дармон: импорт ҳам, экспорт ҳам тўхтамайди
– Божхоначилар маъсулияти ошди 15-16-бетлар

Тахририят аноним хатларга муносабат билдирмасликка ҳақли, лекин қонун ҳужжатларида белгиланган ташқари ҳолларда респондентнинг хоҳишига кўра у ҳақдаги ахборотни учинчи шахсларга бермаслиги мумкин.

«СБХ» газетасида эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа манбаларда қўлайтириш, тарқатишга фақат «NORMA davriy nashrlari» МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Ўқувчиларимиз саволларига Молия вазирлигининг бевосита солиқлар бўлими бошлиғи Умид ҲАМРОЕВ жавоб беради.

ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИГА ХАРАЖАТЛАР ҲИСОБИ

– Қурилиш материаллари ва сантехника ишлаб чиқарувчи корхона Давстандарт, метрология, Давлат табиат қўмитаси хизматлари, ТЧМ, ЧЧМга, «СБХ» газетасига обуна учун тўловни амалга оширади ва шунга ўхшаш бошқа харажатлар қилади. Уларни асослангандан деб ҳисоблаб, келгуси давр харажатлари сифатида тенг миқдорларда ҳисобдан чиқариш мумкинми?

– Иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаган қуйидаги чиқимлар асосланган ҳисобланади (СК 305-м. 4-қ.):

- даромад олишга қаратилган фаолиятни амалга ошириш мақсадида қилинган бўлса;
 - тадбиркорлик фаолиятини сақлаб туриш ёки ривожлантириш учун зарур бўлса ёхуд хизмат қилса ва харажатларнинг тадбиркорлик фаолияти билан алоқаси аниқ асосланган бўлса;
 - қонун ҳужжатларининг қоидаларидан келиб чиқса.
- Маҳсулотнинг белгиланган стандартларга мувофиқлигини таъминлаш, уни сертифицирлаштириш асосланган ҳисобланади, сабаби бу қонун ҳужжатларининг талабларидан келиб чиқади.

Атроф-муҳитни ифлослантирганлик ва чиқиндилар жойлаштирилганлик учун компенсация тўловлари қонун ҳужжатларида назарда тутилган нормалар доирасида асосланган ҳисобланади. Нормативлардан ортқича харажатлар фойда солиғи бўйича солиқ базасини аниқлашда чегирилмайди (СК 317-м. 8-б.).

Молиявий-иқтисодий даврий нашрларга обуна ҳам иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаган ҳисобланади, чунки улар бизнесни тўғри юритишга ёрдам беради, бухгалтерия ҳисоби ва солиқ солиш соҳасида хатоларни камайтиради.

Келгуси даврлар харажатлари жорий ҳисобот даврида амалга оширилади, бироқ келгуси ҳисобот даврларига тегишли бўлади. Улар жорий харажатларга тенг миқдорларда белгиланган муддат ёки ишлаб чиқарилган маҳсулот ҳажми ёки сонига мутаносиб равишда ҳисобдан чиқарилади (21-сон БҲМС, 2-илова, III бўлим).

Бундай харажатларга хизмат обуна, суғурта, ижарага харажатлар ва узок муддатли хизматларга олдиндан тўлов билан боғлиқ бошқа харажатлар қиради.

Келгуси даврлар харажатларини жорий харажатларга бир маромда ҳисобдан чиқариш СКда назарда тутилган солиқ солиш мақсадларида харажатларни ҳисобга олиш тартибига зид эмас. Асосийси, улар асосланган ва ҳужжат билан тасдиқланган бўлсин.

ГИДРОГЕОЛОГИЯ ХАРАЖАТЛАРИ ҚАНДАЙ ҲИСОБГА ОЛИНАДИ

– Ҳудудни ўрганиш, гидрогеологик қидирув ва геология-разведка ишларини олиб бориш (ГРИ), ГРИ учун лицензия олиш, ГРИни олиб боришда атроф-муҳитга таъсирни ўрганиш, имзоли бонус ва кон очиб чоғида қазиб олиш учун лицензия олиш харажатлари харажатларнинг қайси гуруҳига киритилади?

– Фойдали қазилмаларни қазиб олиш бошланиши пайтигача қилинган харажатлар амортизация қилинадиган активнинг алоҳида гуруҳини ташкил этади (СК 311-м.). Уларга қуйидаги харажатлар қиради:

- геологик жиҳатдан ўрганиш;
- разведка қилиш;
- фойдали қазилмаларни қазиб олишга доир тайёргарлик ишлари;
- баҳолаш;
- конни ободонлаштириш;
- имзоли бонус ва тижоратбоп топила бонусни тўлашга;
- СКга мувофиқ чегириб ташланиши лозим бўлган бошқа харажатлар.

Чиқимлар белгиланган нормалар доирасида харажатлар жумласига киритилади.

Тўпланган харажатлар (амортизация қилинадиган актив қиймати) фойдали қазилмаларни қазиб олиш бошланган пайтдан эътиборан корхонанинг жами даромадидан амортизация ажратмалари тарзида чегириб ташланади.

Амортизация ажратмаларининг ҳар йилги суммаси, корхонанинг хоҳишига кўра белгиланган амортизация нормасини кўллаш йўли билан ҳисоблаб чиқарилади. Бунда у амортизация қилинадиган актив қийматининг 15%дан ортқ бўлмаслиги керак.

2007 йилги таҳрирдаги СКда инвестициялар суммасига солиқ солиш базасини камайтириш бўйича имтиёз мавжуд эди. У 2020 йил 1 апрелга қадар амал қилди (29.12.2019 й. ЎРҚ-599-сон, 4-м.). Янги таҳрирдаги СКда бу имтиёз энди йўқ, бироқ фойда солиғи тўловчиларида инвестициявий чегирмани кўллаш ҳуқуқи пайдо бўлди.

ИНВЕСТИЦИЯЛАР БЎЙИЧА ИМТИЁЗ ВА ИНВЕСТИЦИЯВИЙ ЧЕГИРМА: ҚАЙСИНИ ҚЎЛЛАГАН МАЪҚУЛ?

– Агар маблағлар инвестицияга 2020 йилнинг I чорағида йўналтирилган бўлса, солиқ солинадиган фойдани камайтириш бўйича имтиёзни қўллаш мумкинми? Ёки имтиёз фақат 2020 йил 1 январь ҳолатида қўпланмаган маблағлар қолдигига нисбатан қўлланилиши мумкинми?

- Солиқ солинадиган фойдани:
- инвестицияларга харажатлар амалга оширилган солиқ давридан бошлаб;
- технологик ускуна ишга туширилган пайтдан бошлаб 5 йил мобайнида камайтириш мумкин (2007 йилги таҳрирдаги СК, 159-м. 3-қ., 2918-сон Низом, 25.08.2017 йил).

Яъни 2020 йилнинг I чорағида белгиланган қоидаларни инобатга олган ҳолда 2016 йилдан бошлаб 2020 йилнинг I чорағига қадар амалга оширилган инвестициялар суммасига солиқ солинадиган фойдани камайтиришингиз мумкин.

– Имтиёз қўлланилгандан кейин 2020 йилнинг I чорағида солиқ тўловчида 2020 йилнинг 1 апрель ҳолатида қўпланмаган маблағлар қолдиги мавжуд. Имтиёзни қўллашда давом этиши мумкинми?

– Йўқ, мумкин эмас. Имтиёз фақат 2020 йил 1 апрелга қадар амал қилиши боис, сиз уни фақат 2020 йилнинг I чорағида қўллашингиз мумкин. 2020 йилнинг 1 апрель ҳолатига қўпланмаган маблағлар қолдигига имтиёз қўлланмайди.

– Солиқ тўловчи 2020 йилнинг I чорағида инвестицияларга йўналтирилган маблағлар бўйича 2007 йилги таҳрирдаги СК бўйича имтиёзни ёки янги таҳрирдаги СК бўйича инвестициявий чегирмани танлаш ҳуқуқига эгасми?

– Агар инвестицияларга йўналтирилган маблағлар ҳам имтиёзни, ҳам инвестициявий чегирмани қўллаш талабларига жавоб берса, солиқ тўловчи иккита вариантдан бирини танлашга ҳақли.

Эслатиб ўтамиз, имтиёзларни қўллаш

солиқ солинадиган фойдани инвестицияларнинг ҳисобланган амортизация чегирилган ҳолдаги суммасига, бироқ солиқ солинадиган фойданинг 30%идан кўп бўлмаган миқдорда камайтириш имконини беради. Инвестициявий чегирма қоида-си инвестиция қилинган маблағларнинг 5-10%ини бир йўла чегириб олиш имконини беради (янги таҳрирдаги СК 308-м.).

МИСОЛ. Имтиёз ва инвестициявий чегирмани қўллаш натижаларини солиштириш

Вазият: 2020 йилнинг I чорағида корхона ишлаб чиқариш биносини реконструкция қилишга 310 000 минг сўм йўналтирди. 2020 йилнинг 1 январь ҳолатида инвестициялар бўйича қўпланмаган маблағлар мавжуд эмас. Солиқ солинадиган фойда 240 000 минг сўмни ташкил этади. Ҳисобланган амортизация – 56 000 минг сўм.

I вариант: Корхона инвестициялар суммасига солиқ солинадиган фойдани камайтириш бўйича имтиёзни қўллади.

Инвестициявий суммасининг ҳисобланган амортизациядан ошиши 254 000 минг сўмни (310 000 – 56 000) ташкил этади. Бироқ имтиёзни солиқ солинадиган фойданинг 30%идан ошмайдиган суммасига, яъни 72 000 минг сўмдан (240 000 x 30%) кўп бўлмаган суммага нисбатан қўллаш мумкин.

II вариант: Корхона инвестициявий чегирмани қўллади.

Инвестициявий чегирма 15 500 минг сўм (310 000 x 5%) миқдоридagi суммага нисбатан қўлланилиши мумкин. Кўриб турганимиздек, мазкур мисолда корхонага солиқ солинадиган фойдани камайтириш бўйича имтиёзни қўллаш фойдалироқ.

Сизнинг вазиятингизда натижа бошқача бўлиши мумкин. Шу боис тўғри қарор қабул қилиш учун ўз маълумотларингизни таҳлил қилинг.

Сизда олдинги даврлар учун қўпланмаган маблағлар қолдиги мавжуд бўлмаса ёки ушбу қолдиқлар 2020 йилнинг I чорағида инвестицияга йўналтирилган маблағлар бўйича имтиёзни қўллаш имконини берадиган даражада унча катта бўлмаса, иккита вариантни таққослашдан маъно бор. Қўпланмаган маблағлар мавжуд бўлса, имтиёз дастлаб ўтган йиллар қолдиқларига, ундан кейин 2020 йилнинг I чорағи харажатларига нисбатан қўлланилади. Бунда 2020 йилдаги инвестицияларга харажатларга нисбатан инвестициявий чегирмани қўллаш мумкин. Агар 2020 йилнинг I чорағида инвестицияларга йўналтирилган маблағлар бўйича имтиёзни қўллаш имконияти мавжуд бўлса, вариантларнинг қайси бири сиз учун фойдалироқ эканлиги юзасидан ўзингиз қарор қабул қилинг.

ТАЪТИЛ ПУЛИДАН СОЛИҚ

? Ходимга меҳнат таътили учун таътил пули берилди. Таътил пулига даромад солиги ва ижтимоий солиқ солинадими?

– Ҳа, солинади.

Таътил учун тўлов – ишланмаган вақт учун ҳақ ҳисобланади (СК 374-м. 1-қ.). У СК 371-моддаси 1-қисмига мувофиқ меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар деб эътироф этилади ҳамда унга ЖШДС солинади.

Ходимнинг СК 371-моддасига мувофиқ белгиланган барча даромадларига ижтимоий солиқ солинади.

Шу тарика, корхона ходимларнинг таътил учун тўловларига ЖШДС ва ижтимоий солиқ солади.

ТАЙЁР МАҲСУЛОТДАН ШАХСИЙ ЭҲТИЁЖ УЧУН ФОЙДАЛАНГАНДА ҚҚС

? Фаолиятининг асосий тури қурилиш-монтаж ишлари бўлган корхона меҳмонхона хизматларини ҳам кўрсатади. Кейинчалик меҳмонхона хизматларини кўрсатиши учун ўз кучи билан меҳмонхоналарни қуриш ишларини олиб боради. 2020 йилда бино қурилиши тугатилиб, ишга туширилиши мўлжалланган.

Бино фойдаланишга топширилаётганда ўзимизнинг меҳмонхона қурилиши бўйича амалга оширилган харажатларимиз қийматига ҳисобварақ-фактура ёзиб беришимиз ва бюджетга тўланадиган 15 фоизлик ҚҚСни ҳисоблашимиз керакми?

Бино фойдаланишга топширилаётганда ҳисобварақ-фактура ёзиб бериши ва бюджетга ҚҚС ҳисоблаши керакми?

– Корхона ўзига ҳисобварақ-фактура ёзиши керак эмас. Янги бино бўйича харажатлар 0810-«Тугалланмаган қурилиш» счётида капиталлаштирилади. Бино фойдаланишга топширилгандан кейин корхона қуйидаги амалга оширилган харажатлар билан тасдиқланади: 0120-«Бинолар, иншоотлар ва узатиш қурилмалари» счётининг дебети – 0810-«Тугалланмаган қурилиш» счётининг кредити.

Қурилиш билан боғлиқ бўлган харажатлар ҳужжатлар билан тасдиқланиши керак. Агар меҳмонхона биносининг қурилишида фой-

даланилган етказиб берувчилардан олинган материаллар, инвентарь ва бошқа ТМЗ ва хизматларга ҳисобварақ-фактураларда ҚҚС ажратиб кўрсатилган бўлса, корхона уни СК 266-моддаси нормаларига мувофиқ ҳисобга олади.

Объект фойдаланишга топширилаётганда корхонада ҚҚС ҳисоблаш бўйича мажбуриятлар юзга келмайди (СК 239-м. 4-қ. 4-б.).

Эльвира ЖИЛЬЦОВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

ФОИЗСИЗ ҚАРЗНИНГ ОҚИБАТЛАРИ

? ҚҚС тўловчиси бўлган хусусий корхона 2020 йилда жисмоний шахсга (якка тартибдаги тадбиркор эмас) товар (бутловчи қисмлар) кўринишида 1 млрд сўмлик фойзсиз қарз берди. Бунинг қандай солиқ оқибатлари бор?

– Мазкур операция фойда солигини солиш мақсадида реализация қилиш ва ҚҚС солинадиган айланма деб эътироф этилади.

Қарз шартномаси бўйича бир тараф (қарз берувчи) иккинчи тарафга (қарз олувчига) пул ёки турга хос аломатлари билан белгиланган бошқа ашёларни мулк қилиб беради, қарз олувчи эса қарз берувчига бир йўла ёки бўлиб-бўлиб, ўшанча сўмдадаги пулни ёки қарзга олинган ашёларнинг хили, сифати ва миқдорига баравар ашёларни (қарз суммасини) қайтариб бериш мажбуриятини олади (ФК 732-м.). Товарга мулк ҳуқуқининг ўтиши содир бўлаётгани туфайли мазкур операция фойда солигини солиш мақсадида реализация қилиш деб эътироф этилади. Реализация қилишдан тушум ҚҚС ва акциз солигини чегириб ташлаган ҳолда берилаётган товарлар қийматидан келиб чиқиб аниқланади (СК 297-м. 2-қ.).

Товарларни қарз шартномаси бўйича бериш ҚҚС солинадиган айланма ҳисобланади (СК 239-м. 1-қ. 1-б.). Солиқ солинадиган айланма ҚҚСни ҳисобга киритмаган ҳолда берилаётган материалларнинг қиймати асосида аниқланади (СК 248-м.).

Қарз берувчи бўлмиш ҚҚС тўловчиси томонидан ҚҚС тўловчиси

бўлмаган жисмоний шахсга товарлар берилганда белгиланган тартибда солиқ ҳисобланади. Бирок материаллар қайтарилганда қарз берувчи ҚҚСни ҳисобга ололмайди, сабаби ҚҚС тўловчиси бўлмаган қарз олувчи ҳисобварақ-фактурани расмийлаштира олмайди.

Бунда агар битимнинг нархи товарларнинг (хизматларнинг) бозор қийматидан паст ёки юқори бўлса, солиқ органлари солиқ базасига тузатиш киритишга ҳақлидирлар (СК 248-м. 4-қ.). Солиқ тўловчи бундай қарор юзасидан битимнинг нархи бозор нархларига мувофиқлигини ва солиқ тўлашдан бўйин товлашга қаратилмаганлигининг асосларини тақдим этиш йўли билан низолаштиришга ҳақли.

Солиқ солиш мақсадида қарз маблағларидан фойзсиз фойдаланишдан кўрилган даромадларни аниқлаш бўйича норма тадбиркорлик субъектлари – фойда солиғи ва айланмадан солиқни тўловчиларга тааллуқлидир. Мазкур норманинг жисмоний шахсларга алоқаси йўқ, шунинг учун қарз олувчида солиқ мажбуриятлари юзга келмайди.

Лекин уни рўйхатдан ўтмасдан тадбиркорлик фаолиятини амалга ошираётган шахс сифатида эътироф этиш хатарлари ҳам мавжуд.

ВОСИТАЧИ «ЗАРГАР»: ҚҚС СИЗ

? Бизнинг ломбард нотариуснинг ижро хати асосида талаб бўлмаган гаровга қўйилган мол-мулкни (тиллдан ясалган заргарлик буюмлари) очиқ аукцион савдолари орқали реализация қилади. Бизда ЎЗР Давлат асиллик даражасини белгилаш палатаси томонидан берилган қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар билан ишлагани рўйхатдан ўтказиш гувоҳномамиз бор, унда қуйидагилар аниқ ёзилган: «Фаолият турлари гуруҳининг номи»: Ломбард фаолияти (қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ва бошқа буюмларни гаровга қабул қилиш. Гаровга қўйилган мол-мулкни (қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ва бошқа буюмларни) гаровга қўйилган мол-мулкни реализация қилиш учун белгиланган тартибга мувофиқ реализация қилиш».

Заргарлик буюмларини очиқ аукцион савдолари орқали реализация қилишдан айланма ҚҚС солишдан озод этиладими?

– Қимматбаҳо металллар ва маҳаллий заргарлик буюмларини ишлаб чиқариш ва реализация қилиш оброти 2022 йилнинг 1 июлига қадар ҚҚС ва акциз солиғидан озод этилган (18.05.2019 йилдаги ПФ-5721-сон Фармоннинг 5-банди).

Солиқ кодексига мувофиқ ҳам заргарлик буюмларини реализация қилиш бўйича айланма ҚҚС солишдан озод этилади (СК 243-м. 18-қ.).

Корхонамизда мазкур фаолиятни амалга ошириш учун қонун ҳужжатларига мувофиқ рухсат берувчи ҳужжатлар бўлган тақдирдагина заргарлик буюмларини реализация қилиш бўйича айланма Солиқ кодексига асосан ҚҚС солишдан озод этилади.

Қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик

ҳамда бошқа буюмлар билан чакана савдони белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган юридик шахслар Молия вазирлиги ҳузуридаги Давлат асиллик даражасини белгилаш палатаси чакана савдо ҳуқуқи учун берадиган рўйхатдан ўтказиш гувоҳномасини мажбурий тарзда олган ҳолда амалга оширади. Ўз ишингизда Ўзбекистон Республикасида чакана савдо қондаларининг (ВМнинг 13.02.2003 йилдаги 75-сон қарорига 1-илова) «Қимматбаҳо металллардан ва қимматбаҳо тошлардан ясалган буюмлар билан чакана савдо қилиш хусусиятлари» бўлимига риоя қилишингиз керак бўлади.

Замира ЖЎРАЕВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

РЕКЛАМА

«КИЧИК КОРХОНА ЭЛЕКТРОН БУХГАЛТЕРИ»

Ўзбек тилидаги қўлланмасини тақдим этамиз

Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1.
Тел. (71) 200-00-90. E-mail: office@norma.uz,
web: www.norma.uz

НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАР УЧУН ИМТИЁЗЛАР

? *Хусусий корхонада (КҚС тўловчи) ногиронлиги бўлган шахс ишлайди. Ногиронлиги бўлган шахслар учун солиқлар бўйича қандай имтиёзлар назарда тутилган?*

– Хусусий корхона мақоми жисмоний шахслардан олинadиган солиқлар ва йиғимлар бўйича имтиёзлар берилишига (бекор қилинишига) таъсир қилмайди.

Жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғи

Қуйидаги тоифадаги шахсларнинг МХЭКМ-нинг 1,41 баравари миқдоридаги даромадларига (даромад олинган ҳар бир ой учун) ЖШДС солинмайди (СК 380-м. 1-қ.):

- уруш ногиронлари ва иштирокчилари, шунингдек уларга тенглаштирилган ва доираси қонун ҳужжатларида белгиланadиган шахслар. Бу имтиёз уруш ногиронининг (иштирокчисининг) тегишли гувоҳномаси ёки мудофаа ишлари бўйича бўлимнинг ёхуд бошқа ваколатли органнинг маълумотномаси асосида, бошқа ногиронларга (иштирокчиларга) ногироннинг (иштирокчисининг) имтиёзларга бўлган ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома асосида берилади;
- болаликдан ногиронлиги бўлган шахслар, шунингдек I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахслар. Бу имтиёз пенсия гувоҳномаси ёки тиббий-мехнат эксперт комиссиясининг маълумотномаси асосида берилади.

Юридик шахслар томонидан қуйидаги йўлланмалар қийматини тўлик ёки қисман қоплаш суммаларига ЖШДС солинмайди, бундан туристик йўлланмалар мустасно:

- ногиронлиги бўлган шахсларга, шу жумладан ушбу иш берувчида ишламайдиган ногиронлиги бўлган шахсларга Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган санаторий-курорт ва соғломлаштириш муассасаларига йўлланмалар;
- ўз ходимларига ҳамда уларнинг болаларига амбулатория ва (ёки) стационар тиббий хизмат кўрсатилганлиги учун иш берувчи томонидан тўланган суммалар, шунингдек иш берувчининг даволашга ҳамда тиббий хизмат кўрсатишга, ногиронлик профилактикаси ва ногиронлиги бўлган шахсларнинг саломатлигини тиклашга доир техник воситаларни олишга оид харажатлари. Ходимларни даволаганлик, уларга тиббий хизмат кўрсатганлик учун иш берувчилар томонидан соғлиқни сақлаш муассасаларига нақд пулсиз ҳақ тўланган тақдирда, шунингдек соғлиқни сақлаш ташкилотлари томонидан ёзиб берилган ҳужжатлар асосида ушбу мақсадлар учун мўлжалланган нақд пул маблағлари бевосита ходимга, ходим йўқлигида эса – унинг оила аъзоларига, ота-онасига берилган ёки мазкур мақсадлар учун мўлжалланган маблағлар ходимнинг банкдаги ҳисобварағига киритилган тақдирда, бу даромадлар солиқ солишдан озод қилинади (СК 378-м. 2,3-б.).

Мол-мулк солиғи

Қуйидагиларнинг мол-мулкига солиқ солинмайди:

- уруш ногиронлари ва қатнашчилари, шунингдек доираси қонун ҳужжатлари билан белгиланadиган уларга тенглаштирилган шахслар. Мазкур имтиёз уруш ногиронининг (қатнашчисининг) тегишли гувоҳномаси ёки мудофаа ишлари бўйича бўлимнинг ёхуд бошқа ваколатли органнинг маълумотномаси асосида, бошқа ногиронларга (қатнашчиларга) эса ногироннинг (қатнашчисининг) имтиёзларга бўлган ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома асосида берилади (СК 421-м. 1-қ. 2-б.).

• I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларнинг мулкда бўлган 60 кв.м доирасида. Мазкур имтиёз пенсия гувоҳномаси ёки тиббий-мехнат эксперт комиссиясининг маълумотномаси асосида берилади (СК 421-м. 2-қ. 3-б.).

Ер солиғи

Қуйидагилар жисмоний шахслардан олинadиган ер солиғини тўлашдан озод этилади:

- уруш ногиронлари ва қатнашчилари, шунингдек доираси қонун ҳужжатлари билан белгиланadиган уларга тенглаштирилган шахслар. Мазкур имтиёз уруш ногиронининг (қатнашчисининг) тегишли гувоҳномаси ёки мудофаа ишлари бўлимнинг ёхуд бошқа ваколатли органнинг маълумотномаси асосида, бошқа ногиронларга (қатнашчиларга) эса ногироннинг (қатнашчисининг) имтиёзларга бўлган ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома асосида берилади;
- I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахслар. Мазкур имтиёз пенсия гувоҳномаси ёки тиббий-мехнат эксперт комиссиясининг маълумотномаси асосида берилади;
- Чернобыль АЭСдаги авария оқибатларини тугатишда иштирок этганлик учун имтиёзлар оладиган фуқаролар (шу жумладан вақтинча юборилган ёки хизмат сафарига юборилган) фуқаролар. Мазкур имтиёз тиббий-мехнат эксперт комиссиясининг маълумотномаси, ногиронлиги бўлган шахснинг махсус гувоҳномаси, Чернобыль АЭСдаги авария оқибатларини тугатиш иштирокчисининг гувоҳномаси, шунингдек ваколатли органлар томонидан берилган ва имтиёзлар бериш учун асос бўладиган бошқа ҳужжатлар асосида берилади (СК 436-м. 1-қ.).

Йиғимлар

Ишлаб чиқарувчи завод томонидан қўл билан бошқаришга мослаштирилган энгил автомобилни ва (ёки) мотоаравачани сотиб олувчи барча гуруҳлардаги ногиронлиги бўлган шахслар автотранспорт воситаларини сотиб олиш ва (ёки) Ўзбекистон Республикаси ҳудудига вақтинчалик олиб кириш учун йиғимни тўлашдан озод қилинади (СК 459-м. 1-б.).

Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ишга жойлашиши юридик шахслар учун солиқ имтиёзларини қўллаш ҳуқуқини беради.

Масалан, ишловчиларнинг умумий ўрточа йиллик сонининг 3%идан кўпроғи ногиронлиги бўлган шахсларни ташкил этадиган юридик шахслар учун фойда солиғи бўйича солиқ базаси нормадан

ортиқча ишга жойлаштирилган ногиронларнинг ҳар бир фойзига солиқ ставкасининг 1%и ҳисобидан камайтирилади (СК 337-м. 7-қ.).

Ягона иштирокчилари ногиронларнинг жамоат бирлашмалари бўлган ва ходимлар умумий сонининг камида 50%ини ногиронлар ташкил этадиган ҳамда ногиронларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш фонди меҳнатга ҳақ тўлаш умумий фондининг камида 50%ини ташкил этадиган юридик шахслар:

- ушбу корхоналар эгалланган ер участкалари учун юридик шахслардан олинadиган ер солиғи ставкасига 0,1 коэффицент қўллашга ҳақли (СК 429-м. 3-қ.);
 - юридик шахсларга солинадиган мол-мулк солиғидан озод этилади (СК 414-м. 2-қ.);
 - ўзи ишлаб чиқарган товарлар ва хизматларни реализация қилиш айланмаси бўйича КҚС тўлашдан озод этилади (СК 243-м. 1-қ. 6-б.).
- Ихтисослаштирилган цехлар, участкалар ва корхоналарда ишловчи ногиронлиги бўлган шахслар меҳнатидан фойдаланувчи солиқ тўловчилар ижтимоий солиқ бўйича 4,7%лик ставкани қўллайдилар (СК 405-м. 1-қ.).

Ёшга доир пенсия ва нафақа олувчи ҳунармандчилик фаолияти субъектлари бўлган «Хунарманд» уюшмасининг аъзолари ижтимоий солиқни тўлашдан озод этилади. СК 408-моддасининг I ва 2-қисмларида кўрсатилган, ёшга доир пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлган қолган шахслар, шунингдек I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахслар учун эса солиқ миқдори унинг белгиланган энг кам миқдорининг камида 50%ини ташкил этиши керак. Мазкур имтиёзлар пенсия гувоҳномаси ёки ТМЭК маълумотномаси асосида берилади. Имтиёзларга бўлган ҳуқуқ календарь йил давомида вужудга келган ёки тугатилган тақдирда, солиқни қайта ҳисоб-китоб қилиш ушбу ҳуқуқ юзага келган ёки тугатилган ойдан эътиборан амалга оширилади (СК 408-м. 3-қ.).

Ягона иштирокчиси ногиронлиги бўлган шахсларнинг жамоат бирлашмалари, «Нуроний» жамғармаси ва «Ўзбекистон Чернобилчилари» ассоциацияси бўлган ва умумий сонидан ногиронлар, уруш ва 1941–1945 йиллар меҳнат fronti ветеранлари 50%дан кам бўлмаган ва ногиронлар, уруш ва 1941–1945 йиллар меҳнат fronti ветеранларининг меҳнатига ҳақ тўлаш фонди умумий меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг 50%идан кам бўлмаган солиқ тўловчилар айланмадан олинadиган солиқ бўйича ноль даражали ставкани қўллайдилар (СК 467-м.).

Эльвира ЖИЛЬЦОВА,
«Норма» МЧЖ эксперти.

ИШОНЧЛИ БОШҚАРУВ ШАРТНОМАСИ БЎЙИЧА ҚҚС

? Умумбелгиланган солиқларни тўлайдиган «А» ташкилоти мол-мулкни ишончли бошқарувга бериш шартномаси бўйича қўчмас мулкни ўз хўжалик фаолиятини юритишда айланмадан олинадиган солиқни тўлайдиган «В» корхонасига бераётми. Ишончли бошқарув доирасида ишончли бошқарувчида хўжалик операциялари бўйича ҚҚС тўлаш мажбурияти юзага келадими?

– Ҳа, юзага келади. Ишончли бошқарувчи («В» корхонаси) солиқларни ҳисоблаш ва тўлаш бўйича мажбуриятларни бажармаган ёки тўлиқ ҳажмда бажармаган бўлса, уларни бажариш мажбурияти наф олувчига («А» корхонасига) юклатилади.

Ишончли бошқарувчи ишончли бошқарув шартномаси тузилган санадан эътиборан ишончли бошқариш шартномаси бўйича солиқ мажбуриятларини бажаради (СК 93-м. 1-қ.).

«А» корхонаси мол-мулк ишончли бошқарувга топширилиши муносабати билан ўзида юзага келадиган солиқ мажбуриятларини мустақил равишда бажаради, қуйидаги ҳоллар бундан мустасно:

- солиқ мажбуриятларини бажариш ишончли бошқарувчи – «В» корхонасига юклатилмаган бўлса;
- мол-мулк Ўзбекистон Республикасининг норезиденти бўлган ишончли бошқарувчига ишончли бошқарушига топширилган тақдирда.

Эътибор беринг!

ҚҚС бўйича мажбуриятлар бошқа шахсга ўтказилмайди (СК 93-м. 2-қ.).

Мол-мулкни ишончли бошқариш шартномасига мувофиқ операцияларни амалга оширишда ишончли бошқарувчи зиммасига ҚҚС тўловчининг мажбуриятлари юклатилади.

Мол-мулкни ишончли бошқариш шартномасига мувофиқ товарларни (хизматларни) реализация қилишда ишончли бошқарувчи солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда тегишли ҳисобварақ-фактураларни тақдим этиши шарт.

Солиқ солиниши лозим бўлган товарларни (хизматларни) ишлаб чиқариш ва (ёки) реализация қилиш учун олиннадиган товарлар (хизматлар) бўйича солиқни ҳисобга олиш имконияти, башарти сотувчилар томонидан ушбу шахсга солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларида бел-

гиланган тартибда тақдим этилган ҳисобварақ-фактуралар мавжуд бўлса, ишончли бошқарувчига берилди (СК 275-м.).

Ишончли бошқарувчи – «В» корхонаси солиқ солиш объектларининг ва (ёки) солиқ солиш билан боғлиқ объектларнинг ҳисобини ишончли бошқарувчи таъсис этувчининг (наф олувчининг) манфаатларида амалга ошириладиган ишончли бошқарув фаолияти бўйича ва бошқа фаолият бўйича алоҳида-алоҳида юритиши шарт (СК 93-м. 3-қ.).

Ишончли бошқарувчи таъсис этувчи (наф олувчи) учун солиқ мажбуриятини бажариш, шунингдек солиқ ҳисоботини ва молия-

вий ҳисоботни тузиш ҳамда тақдим этиш бўйича мажбуриятни бажариш ишончли бошқарувчига юклатилган бўлса, бундай солиқ мажбуриятини бажариш ишончли бошқарувчи ҳисобланувчи шахс номидан СКнинг Махсус қисмида белгиланган тартибда амалга оширилади (СК 93-м. 4-қ.).

Ишончли бошқарувчи солиқларни ҳисоблаш ва тўлаш бўйича мажбуриятларни бажармаган ёки тўлиқ ҳажмда бажармаган бўлса, уларни бажариш мажбурияти наф олувчига юклатилади.

Замира ЖўРАЕВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

ҚУРУВЧИГА БИНОЛАРНИ СОТИШ: СОЛИҚ ОҚИБАТЛАРИ

? Корхона (МЧЖ) балансида қолдиқ қиймати 1 млн сўм бўлган нотурар бино ҳисобда турган эди. У бузилишга тушди. Баҳолаш далолатномасига мувофиқ бино қиймати – 200 млн сўм. Қурувчи биздан ушбу бинони сотиб оляпти. Бизга бино ўрнига 250 млн сўмлик қийматдаги бошқа нотурар жой берилади. 50 млн сўмлик фарқ корхона томонидан тўлаб берилиши лозим. Мазкур ҳолатда солиқ солиш объекти пайдо бўладими?

– Қурувчига бузиладиган биноларни мустақил баҳоланган нарх бўйича сотишда ҚҚС ва фойда солигини ёки айланмадан олиннадиган солиқни тўловчилар учун ушбу солиқлар бўйича солиқ солинадиган база юзага келади.

Ер участкаларини олиб қўйишда жисмоний ва юридик шахсларга тегишли бўлган турар жой ва ишлаб чиқариш бинолари, бошқа иморатлар ва иншоотларнинг бузилишига қўчмас мулкнинг бозор қиймати ва олиб қўйиш сабабли мулкдорга етказилган зарарнинг ўрни тўлиқ қоплангандан кейин рухсат берилади (1.08.2018 йилдаги ПФ-5495-сон Фармоннинг 2-банди).

Қўшилган қиймат солиғи

Товарларга бўлган мулк ҳуқуқини ҳақ олиш асосида ўтказиш товарларни ёки хизматларни реализация қилиш деб эътироф этилади. Бунда табиатнинг ёки инсон фаолиятининг қиймат баҳосига эга бўлган ва реализация қилиш учун мўлжалланган ҳар қандай предмети товар деб эътироф этилади (СК 46-м., 45-м. 1-қ.).

Бузиладиган бино корхона ташаббусисиз реализация қилиниши назарда тутилиши юзасидан турли фикрлар келиб чиқиши мумкин. Бирок «реа-

лизация қилиш» атамасидан келиб чиққан ҳолда бузилиши натижасида асосий воситанинг чиқиб кетишини реализация деб эътироф этишга тўғри келади. Бундан ташқари, ушбу ҳолатда бинони қурувчига сотиш ҳақида сўз юритилмоқда. Бинони сотиш реализация қилиш ҳисобланади.

Товарларни реализация қилиш бўйича айланма солиқ солиш объектидир. Товарларга бўлган мулк ҳуқуқини пуллик асосда бошқа шахсга ўтказилиши ҚҚС солиш мақсадларида товарларни реализация қилиш бўйича айланма ҳисобланади (СК 238-м., 239-м. 1-қ. 1-б.).

Янги тахрирдаги СКда асосий воситаларни реализация қилиш бўйича операцияларга солиқ солишининг ўзига хос жиҳатлари назарда тутилмаган.

Мазкур ҳолатда ҚҚС тўловчи ушбу операцияни расмийлаштиришда АВнинг чиқиб кетишига 26,087 млн сўмга (200 / 115% x 15%) тенг ҚҚСни ҳисобга олган ҳолда ҳисобварақ-фактура ёзиб бериши лозим деган хулосага келиш мумкин.

Янги бино ҚҚС ҳисобга олинган ҳисобварақ-фактура бўйича олинса, ҚҚС тўловчи СКнинг 266-моддасида кўрсатилган шартларга мувофиқ уни тўлиқ ҳажмда ҳисобга олиши мумкин (СК 266-м. 3-қ.).

Фойда солиғи

Бино реализация қилинган (сотилган) тақдирда асосий воситанинг чиқиб кетиши расмийлаштирилади (АВ томонидан 20.01.2004 йилда 1299-сон билан рўйхатдан ўтказилган 5-сон БҲМнинг 51-банди).

Асосий воситаларнинг чиқиб кетишидан олиннадиган даромад фойда деб эътироф этилади, у бухгалтерия ҳисоби тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ аниқланади. Бунда асосий воси-

таларнинг чиқиб кетишидан олиннадиган молиявий натижани (фойдани ёки зарарни) аниқлашда уларни қўшимча баҳолаш суммаси даромад таркибига киритилади (СК 298-м.).

Шу тариқа, 1 млн сўмлик баланс қиймати ва бинони амалда сотган нархингиз (ҚҚСни ҳисобга олмаган ҳолда) олдинги даврлар учун мажбурий тартибда қайта баҳолаш суммаси қўшилган ҳолда фойда солиғи солинадиган объект ҳисобланади.

МИСОЛ. 8510-«Узоқ мuddатли активларни қайта баҳолаш бўйича тузатишлар» счётида ҳисобга олиннадиган, илгари мажбурий тартибда ўтказилган қайта баҳолаш суммаларини 0,5 млн сўмга тенг деб қабул қиламиз. 173,413 млн сўмга (200 – 26,087 (ҚҚС) – 1 + 0,5) тенг сумма солиқ солинадиган базага киритилади.

Айланмадан олиннадиган солиқ

АВ чиқиб кетган тақдирда айланмадан олиннадиган солиқни ҳисоблашда солиқ солинадиган даромад худди фойда солиғидаги сингари ҳисобланади (СК 463-м. 1-қ.).

Ольга БУСАРОВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

РЕКЛАМА

Ўзбекистон Республикаси
қонунчилиги

www.norma.uz

ходимни ишлаб чиқариш зарурияти туғилганда доимий иш жойига ўтказиш шартлари.

7. Ходим ва иш берувчи ўртасидаги электрон ҳужжат алмашиш йўли орқали алоқалар қонун ҳужжатларида ўрнатилган белгиланган тартибда амалга оширилади.

8. Ходим иш вақтининг давомийлиги ва тартибини ишлаб чиқариш топширигининг ҳажми ва меҳнат шартномасида кўрсатилган бошқа шартлардан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайди. Иш жадвали тарафлар келишувига биноан белгиланади.

9. Масофавий ишда ишловчи ходим иш вақтини ўз хоҳишига кўра тақсимланишини ҳисобга олган ҳолда, у томонидан бажарилган ишлар учун бир баравар миқдорда меҳнат ҳақи тўланади. Бунда ходимга нисбатан Унга нисбатан иш вақтиндан ташқари иш, дам олиш ва байрам кунларидаги иш, шунингдек туниги вақтдаги иш учун меҳнатга ҳақ тўлаш шартлари қўлланилмайди.

10. Масофавий ишга вақтинчалик ўтказилган ходимнинг меҳнатига ҳақ тўлаш қуйидагича амалга оширилади:

меҳнатга ҳақ тўлашдаги соатбай асосида – ходимнинг масофавий ишга ўтказилгунга қадар белгиланган тариф ставкаси (лавозим оклади)дан келиб чиққан ҳолда;

меҳнатга ҳақ тўлашдаги ишбай асосида – ўрнатилган нархлардан келиб чиққан ҳолда.

11. Ходим масофавий ишга ўтказилганда унинг таътиллар жадвалига мувофиқ меҳнат таътили, вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик бўйича нафақа олиш ҳамда қонун ҳужжатларида ва жамоа шартномасида назарда тутилган бошқа ҳуқуқлари сақланиб қолинади.

3-БОБ. ХОДИМНИ МОСЛАШУВЧАН ИШ ГРАФИГИГА ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ

12. Иш вақти режимининг ўзгариши, шу жумладан ишнинг бошланиши ва тугаш вақти, шунингдек тўлиқсиз иш вақтининг ўрнатилиши меҳнат шароитининг ўзгариши ҳисобланади ва иш берувчининг буйруғи билан расмийлаштирилади.

13. Ходимни мослашувчан иш графигига вақтинчалик ўтказиш тўғрисидаги буйруққа иш берувчи ва ходим ўртасида тузилган меҳнат шартномасига киритиладиган ўзгартиришлар асос бўлади.

14. Мослашувчан иш графигига вақтинчалик ўтказиш қуйидагиларни назарда тутиши мумкин:

ходимга тўлиқсиз иш вақти – тўлиқсиз иш кўни ёки тўлиқсиз иш ҳафтасини белгилаш;

қисқартирилган иш вақти давомийлиги доирасида ходимнинг иши бошланиши ва тугаш вақтларини белгилаш, шунингдек бошқа ходимлар учун ўрнатилган ички меҳнат тартиби қоидаларидан фарқли равишда ишдаги танлашувлар вақти ва давомийлиги.

15. Мослашувчан иш графигига вақтинчалик ўтказиш юзасидан ходим билан тузилган меҳнат шартномасига киритиладиган ўзгартиришларда Меҳнат кодексининг 73-моддасида назарда тутилган шартлар билан бир қаторда қуйидагилар кўрсатилади:

тўлиқсиз иш вақтида – ишнинг бошланиш ва тугаш вақти кўрсатилган кунлик иш соатлари ёки ҳафталик иш кунлари миқдори;

иш вақти режими ўзгарганда – ишнинг кунлик бошланиш ва тугаш вақти, шунингдек сменали ишда ишланадиган ва ишланмайдиган кунларнинг навбати.

16. Ходим мослашувчан иш графигига ўтказилганда унинг таътиллари жадвалига мувофиқ меҳнат таътили, вақтинча

меҳнатга лаёқатсизлик бўйича нафақа олиш ҳамда қонун ҳужжатларида ва жамоа шартномасида назарда тутилган бошқа ҳуқуқлари сақланиб қолинади.

Мослашувчан иш графигига ўтказилган ходимга меҳнат ҳақи ишланган вақтга ёки ишлаб чиқарилган маҳсулотга мутаносиб равишда тўланади.

4-БОБ. ХОДИМЛАРНИ УЙДА ИШЛАШГА ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ

17. Ходимнинг хоҳишига кўра ва иш берувчининг розилиғи билан ходим вақтинчалик уйда ишлаши учун уй меҳнати шароитига ўтказилиши мумкин.

18. Уйда ишлаш тузилган меҳнат шартномасига мувофиқ ходим яшаб жойи бўйича ёки унга ёҳуд унинг оила аъзоларига тегишли бўлган бошқа биноларда иш берувчининг буюртмалари бўйича товарлар ишлаб чиқариш ёки хизматлар кўрсатиш бўйича амалга оширилаётган ишни англайди.

19. Ходимни вақтинчалик уйда ишлашга ўтказиш тўғрисидаги буйруққа иш берувчи ва ходим ўртасида тузилган меҳнат шартномасига киритиладиган ўзгартиришлар асос бўлади.

20. Уйда ишлашни ташкил этишга, иш берувчи ва ходим ўртасида тузилган меҳнат шартномасига киритилган ўзгартиришларга мувофиқ уйда ишлашни амалга ошириш учун зарур бўлган шароитлар, шу жумладан турар жойи бўлган тақдирда йўл қўйилади.

21. Ходимни вақтинчалик уйда ишлашга ўтказиш юзасидан ходим билан тузилган меҳнат шартномасига киритилган ўзгартиришларда қуйидагилар кўрсатилади:

ходим уйда бажариши лозим бўлган иш турлари;

ходим лавозим вазифаларини бажариши учун жиҳозлар, асбоб-ускуналар, бутловчи маҳсулотлар, хом ашё, материаллар, ярим тайёр маҳсулотлар, шунингдек ишлаб чиқариш топширигини тақдим этиш тартиби;

ходим ва иш берувчининг зарурий меҳнат муҳофазаси ва шароитларига амал қилиш бўйича мажбуриятлари;

ходим томонидан ўз меҳнат мажбуриятларини бажаришда шахсий жиҳозлари, асбоблари ва инвентарларининг ишлатилиши, шунингдек ходимнинг меҳнат қилиши муносабати билан энергия, сув, алоқа учун харажатларини қоплаш бўйича шартлари ва тартиби;

меҳнат шартномасига киритилган ўзгартиришларда қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа шартлар ҳам назарда тутилиши мумкин.

22. Уйда ишлашга ўтказилган ходимнинг меҳнатига ҳақ тўлаш қуйидагича амалга оширилади:

меҳнатга ҳақ тўлашдаги соатбай асосида – ходимнинг уйда ишлашга ўтказилгунга қадар белгиланган тариф ставкаси (лавозим оклади)дан келиб чиққан ҳолда;

меҳнатга ҳақ тўлашдаги ишбай асосида.

23. Уйда ишлашга ўтказилган ходимнинг таътиллари жадвалига мувофиқ меҳнат таътили, вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик бўйича нафақа олиш ҳамда қонун ҳужжатларида ва жамоа шартномасида назарда тутилган бошқа ҳуқуқлари сақланиб қолинади.

5-БОБ. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

24. Мазкур Низом талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

25. Ушбу Низом Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси билан келишилган.

ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНЛАРИ:

– «Иқтисодиётни ривожлантириш ва камбағалликни қисқартиришга оид давлат сиёсатини тубдан янгилаш чора-тадбирлари тўғрисида»;

– «Коронавирус пандемияси даврида аҳоли, иқтисодиёт тармоқлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида».

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ҚАРОРИ

– «Аҳолининг дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника ва энг зарур товарларга бўлган эҳтиёжини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида».

• ИДОРАВИЙ МЕЪЁРИЙ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖАТЛАР:

– ЎзР бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг «Карантинга оид чоралар амал қилиши даврида мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилганда мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчилари ва умумтаълим муассасалари бошлангич синф ўқувчиларининг ота-оналарига йиллик меҳнат таътили беришнинг вақтинчалик тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги буйруғи;

– ЎзР бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг «Карантинга оид чоралар амал қилиши даврида ходимларни масофавий иш усулида, мослашувчан иш графикада ёки уйда ишлашга ўтказишнинг вақтинчалик тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги буйруғи.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШГА ОИД ДАВЛАТ СИЁСАТИНИ ТУБДАН ЯНГИЛАШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА*

Иқтисодиётни эркинлаштириш ва бозор механизмларини кенг жорий қилиш тамойилларига асосланган ислохотларнинг янги босқичида давлатнинг иқтисодиётдаги ролини камайтириш ва хусусий секторнинг иштирокини кенгайтириш бўйича навбатдаги ишларнинг натижадорлигини ошириш бугунги кунда иқтисодиётни бошқаришнинг аниқ, шаффоф ва натижага йўналтирилган механизмни ишлаб чиқишни тақозо этмоқда.

Шу билан бирга, худудларда аҳолининг турмуш даражаси ва сифатини яхшилаш, хусусан камбағалликни қисқартириш вазифалари кўп жиҳатдан иқтисодиётнинг барча тармоқ ва соҳаларининг рақобатбардошлигини ошириш ҳамда тадбиркорликни ривожлантириш учун фундаментал шароитларни яратиб бериш ҳисобига янги ва барқарор иш ўринларини ташкил этиш билан беvosита боғлиқдир.

Бу, ўз навбатида, иқтисодиётни таркибий жиҳатдан ислоҳ қилиш ва ривожланишига алоқадор вазирлик ва идоралар фаолияти уйғунлигини таъминлашни, мавжуд муаммо ва тўсиқларни тезкорлик билан аниқлаш ва бартараф этишга асосланган замонавий ва инклюзив институционал тизимни жорий этишни талаб этади. Хусусан:

Биринчидан, макроиқтисодий барқарорлик, иқтисодий ўсиш мақсадлари ва таркибий ислохотлар ўртасидаги муvофиқликни таъминлаш, шунингдек, тақши ва ички омиллар таъсирида юзага келадиган иқтисодий циклларни бошқаришнинг замонавий прогнозлаштириш моделларига асосланган самарали тизими ва механизмларини жорий этиш жараёни кечикмоқда;

Иккинчидан, камбағалликни қисқартиришга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш бўйича яхлит тизим ва муvофиқлаштирувчи давлат органи, меъёрий-ҳуқуқий база, мезонлар ва баҳолаш услубиятининг мавжуд эмаслиги, шунингдек, ушбу йўналишдаги ижтимоий қўллаб-қувватлаш ва тадбиркорликка жалб қилиш вазифаларининг аниқ ажратиб олинмаганлиги сабабли тегишли аҳоли гуруҳлари билан амалга оширилаётган ишларнинг самарадорлиги паст даражада қолмоқда;

Учинчидан, худудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича аниқ ёндашув ва тамойиллар тўлиқ шакллантирилмаган, иқтисодиётнинг худудий ва тармоқ ривожланиши ўртасидаги ўзаро боғлиқлик таъминланмасдан ҳамда худудларни ривожлантиришдаги мавжуд салоҳият ва «нисбий устунлик» мезонлиридан оқилона фойдаланиш ва ишлаб чиқариш кучларини жойлаштиришда инсон капитали ва демографик омиллар инобатта олинмасдан қолмоқда;

Тўртинчидан, мамлакатда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришнинг аниқ ёндашувларини белгилаб олиш, тадбиркорликни молиявий ва номолиявий қўллаб-қувватлашнинг мақсадга йўналтирилган, аниққа, аҳолини тадбиркорликка ўқитиш ва касбга ўргатиш ишларини тизимлаштириш, шу жумладан барча дастурлар ҳисобидан ажратилаётган маблағларнинг сарфланиш самарадорлигини баҳолаш ишларини ташкил этишда камчиликлар қузатилмоқда;

Бешинчидан, мамлакат саноатини ривожлантиришнинг фундаментал драйверлари ҳисобланган соҳаларда меҳнат унумдорлигини ошириш, соҳанинг рақобатбардошлигини ку-

*Ушбу Фармон Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 27.03.2020 йилдан кучга кирди.

чайтириш бўйича аниқ механизм ва дастақларга асосланган ягона индустриал сибсат ва стратегия ишлаб чиқилмаган, шунингдек, мазкур жараёнда техник регламентларни замон талабларидан келиб чиқиб янгилаш ва самарали фойдаланиш масалаларига етарлича эътибор қаратилмаган.

Самарали макроиқтисодий сибсатни юритиш, барқарор иқтисодий ўсиш суръатларини таъминлаш, тадбиркорлик муҳитини яхшилаш орқали мамлакатда камбағалликни қисқартириш борасида мақбул давлат сибсатини амалга ошириш тизимини жорий этиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий ва саноат вазирлиги Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги (кейинги ўринларда – вазирлик) этиб қайта ташкил этилсин ҳамда қуйдагилар унинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

а) макроиқтисодий сибсатни ишлаб чиқиш, мувофиқлаштириш ва юритиш соҳасида:

макроиқтисодий индикаторларни таҳлил қилиш ва прогностлаш асосида иқтисодиётини бошқаришнинг бозор механизмларини жорий этиш, иқтисодиётнинг реал сектори ҳолати, ички ва ташқи бозорлар конъюктураси ҳамда глобал ва минтақавий иқтисодий ривожланиш тенденциялари билан боғлиқ ҳолда иқтисодиётнинг асосий соҳаларини ривожлантириш стратегиясини шакллантириш;

иқтисодиётнинг реал секторидоги ҳолатни олдиндан баҳолаш индикаторларини ишлаб чиқиш ва самарали фойдаланиш тизимини жорий этиш;

инсон капиталини ривожлантириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқариш ва молиявий ресурсларни самарали тақсимлаш, зарур инфратузилмани шакллантиришга асосланган иқтисодий ривожланишнинг концептуал йўналиш ва вазифаларини ишлаб чиқиш ва уларнинг амалга оширилишини таъминлаш;

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Молия вазирлиги ва бошқа идоралар билан биргаликда макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш, шу жумладан инфляция даражасини пасайтириш ва қўйилган мақсадларга эришиш борасида мувофиқлаштирилган сибсатни амалга ошириш;

Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги томонидан ишлаб чиқиладиган экспортни қўллаб-қувватлаш, экспорт ва импортда тариф ва нотариф тартибга солиш сибсатларини шакллантириш жараёнида фаол иштирок этиш;

қишлоқ хўжалигини ривожлантириш стратегиясида кўзда тутилган тадбирлар ва ислохотларнинг меҳнат унумдорлиги, маҳсулот етиштириш ва қайта ишлаш ҳажмларининг ўсишига, иш ўринлари яратилишига таъсирини баҳолаш ва тегишли тақлифлар ишлаб чиқиш;

б) камбағалликни қисқартириш борасида:

иқтисодий ўсишнинг инклюзивлигини таъминлаш, давлат бошқаруви органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, жамоат ташкилотлари ҳамда халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотлари билан ҳамкорликда камбағалликни қисқартириш бўйича стратегия ва дастурларни ишлаб чиқиш, амалга ошириш ва мувофиқлаштириш;

камбағалликни қисқартиришнинг аниқ дастақ ва механизмларини ишлаб чиқиш, хорижий тажрибани инobatта олган ҳолда камбағаллик даражасини аниқлаш мезонлари ва баҳолаш услубиятини, ижтимоий таъминотнинг минимал стандартлари ва меъърий асосларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш;

барқарор ривожланиш соҳасидаги миллий мақсад ва вазифаларга эришиш чора-тадбирларини амалга ошириш, яшаш минимуми ва минимал истеъмол саватини ҳисоблаш

методологиясини ишлаб чиқиш ҳамда аҳоли даромадлари табақалашувини ўрганиш бўйича тизимли ишларни олиб бориш ҳамда уларнинг давлат мақсадли дастурлари билан ўзаро мувофиқлигини таъминлаш;

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан биргаликда меҳнат бозори ва унинг таркибини сифат жиҳатдан ривожлантириш, ишчи кучи миграцияси жараёнларини таҳлил қилиш, такомиллаштириш ҳамда меҳнат ресурсларини тақсимлаш борасида ўзаро мувофиқликдаги ишларни олиб бориш;

Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги ҳамда Маданият вазирлиги билан биргаликда инсон капиталини ривожлантириш бўйича дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

в) ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш соҳасида:

ҳудудларнинг табиий хом ашё ва меҳнат ресурсларини ҳамда «нисбий устунликларини» инobatта олган ҳолда уларни ривожлантиришга туртки берадиган омиллар ва йўналишларни белгилаб олиш ҳамда амалга ошириш;

ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари доирасидаги лойиҳаларни ўз муддатига ва сифатли баҳаришга тўқсинлик қилувчи тизимли муаммоларни аниқлаш ва бартараф этиш, ҳудудларо ривожланишнинг табақалашувини қисқартириш чораларини кўриш;

ҳудудларда саноат зоналарини ташкил этиш, уларни жойлаштириш юзасидан услубий қўлланмаларни ишлаб чиқиш, уларни ривожлантиришга қаратилган ягона давлат сибсатини амалга ошириш;

илғор хорижий тажрибани ўрганган ҳолда ҳудудларни ривожлантиришнинг миллий методологик асослари ва ёндашувларини ишлаб чиқиш ва такомиллаштириш;

г) мамлакатда тадбиркорликни ривожлантириш соҳасида:

мамлакатда кичик ва ўрта бизнесни ҳамда тадбиркорликнинг барча шаклларини ривожлантиришга қаратилган ягона давлат сибсатини юритиш;

иқтисодий ўсишни таъминлашда кичик ва ўрта бизнесни муҳим драйверга айлантиришнинг концептуал ва стратегик ёндашувларини ҳамда соҳани ривожлантириш борасида фундаментал тўқсин ва муаммоларни бартараф этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

кичик ва ўрта бизнес субъектлари тоифасига оид мезонларни белгиловчи, шунингдек, уларнинг ҳуқуқларига тааллуқли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашнинг молиявий ва номолиявий чоралари – янги воситалар ва ахборот тизимларини яратиш, кредитлашнинг мавжуд механизмлари ва қўллаб-қувватлаш воситалари орқали ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан юқори самара берувчи йўналиш ва лойиҳаларни амалга ошириш;

Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш жамғармаси фаолиятини доимий равишда такомиллаштириш орқали ресурслардан фойдаланиш имкониятини кенгайтириш ва уни самарали бошқариш тизимини йўлга қўйиш;

д) саноатнинг устувор тармоқларини ривожлантириш – ягона индустриал сибсатни юритиш борасида:

миллий иқтисодиётнинг рақобатбардошлигини ошириш ва диверсификация қилиш, шунингдек, ҳудудлар ва тармоқларни ривожлантириш уйғунлигини таъминлаш мақсадида

**КАРАНТИНГА ОИД ЧОРАЛАР АМАЛ ҚИЛИШИ ДАВРИДА ХОДИМЛАРНИ
МАСОФАВИЙ ИШ УСУЛИДА, МОСЛАШУВЧАН ИШ ГРАФИГИДА ЁКИ УЙДА
ИШЛАШГА ЎТКАЗИШНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА***

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 28 мартда рўйхатдан ўтказилди,
рўйхат рақами 3228

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ-5969-сон «Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодийёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармониغا мувофиқ буюраман:

1. Карантинга оид чоралар амал қилиши даврида ходимларни масофавий иш усулида, мослашувчан иш графигида ёки уйда ишлашга ўтказишнинг вақтинчалик тартиби тўғрисидаги низом иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Мазкур буйруқ расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга қиради.

3. Ушбу буйруқ коронавирус пандемияси билан боғлиқ карантинга оид чоралар бекор қилингунга қадар амал қилади.

Вазир Н.ХУСАНОВ.

Тошкент ш.,
2020 йил 25 март,
9-2020/Б-сон.

ЎзР БММ вазирининг
2020 йил 25 мартдаги 9-2020/Б-сон буйруғига
ИЛОВА

**КАРАНТИНГА ОИД ЧОРАЛАР АМАЛ ҚИЛИШ ДАВРИДА ХОДИМЛАРНИ MASOFAВИЙ
ИШ УСУЛИДА, МОСЛАШУВЧАН ИШ ГРАФИГИДА ЁКИ УЙДА ИШЛАШГА ЎТКАЗИШНИНГ
ВАҚТИНЧАЛИК ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМ**

Мазкур Низом Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ-5969-сон «Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодийёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонининг (бундан буён матнда Фармон деб юритилади) 18-бандига мувофиқ коронавирус инфекцияси тарқалишини олдини олишга қаратилган чора-тадбирларини амалга ошириш вақтида (бундан буён матнда карантин даври деб юритилади) давлат органлари ва мулкчилик шаклидан қатъи назар барча ташкилотлар ходимларини масофавий иш усулида, мослашувчан иш графигида ёки уйда ишлашга ўтказишнинг вақтинчалик тартибини белгилайди.

1-БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Ушбу Низомга мувофиқ карантин даврида иш берувчилар ходимларни розилиги билан уларни масофавий иш усулида, мослашувчан иш жадвалида ёки уйда ишлашга ўтказишлари мумкин.

2. Масофавий иш усулида, мослашувчан иш жадвалида ёки уйда ишлашга ўтиш ҳудудидан биринчи навбатда ҳомиладор аёллар, кексалар, имконияти чекланган шахслар ва сурнкали касалликларга чалинган ходимлар фойдаланади.

**2-БОБ. ХОДИМНИ MASOFAВИЙ ИШ УСУЛИГА
ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ**

3. Масофадан иш деганда, ходимнинг меҳнат шартномасида кўрсатилган меҳнат мажбуриятларини иш берувчининг жойлашган ҳудудидан ташқарида, бевосита ёки билвосита назоратида бўлган доимий иш жойи, ҳудуд ёки объектдан ташқарида бажариладиган иш усули тушунилади.

4. Ходимни масофавий ишга вақтинчалик ўтказишда иш берувчи томонидан вақтинчалик ишга ўтказиш ҳақида муддати кўрсатилган буйруқ чиқарилади.

5. Ходимни масофавий ишга вақтинчалик ўтказиш тўғрисидаги буйруққа иш берувчи ва ходим ўртасида тузилган меҳнат шартномасига киритилган ўзгаришлар асос бўлади.

6. Масофавий ишга ўтказиш юзасидан ходим билан тузилган меҳнат шартномасига киритиладиган ўзгаришларда Меҳнат кодексининг 73-моддасида назарда тутилган шартлар билан бир қаторда қуйидагилар кўрсатилади:

иш берувчи ва ходим ўртасида электрон ҳужжат алмашинуви бўйича ўзаро алоқалар тартиби;

ходимнинг меҳнат мажбуриятларини амалга ошириш учун зарур бўлган жиҳозлар ва/ёки техника воситаларидан фойдаланиш тартиби, агар томонлар тарафидан ходимга тегишли жиҳозлар ва/ёки техника воситаларидан фойдаланиш тўғрисидаги келишув мавжуд бўлса;

иш берувчи билан доимий алоқаларини таъминлаш мақсадида ходимни алоқа воситалари билан таъминлаш, шу жумладан Интернет тармоғидан фойдаланиш;

иш берувчи томонидан ходимга берилган жиҳозлар ва техникаларнинг ходимнинг айби билан бузилганда, етказилган зарарни ходим томонидан иш берувчига қоплаб бериш билан боғлиқ шартлар;

ходим ўз меҳнат вазифаларини бажариш учун шахсий жиҳозлар ва/ёки техника воситаларидан, шунингдек алоқа воситалари, шу жумладан Интернет тармоғидан фойдаланган тақдирда харажатларни қоплаш тартиби ва шартлари;

ходим ва иш берувчининг зарурий меҳнат муҳофазаси ва меҳнат шароитларига амал қилиш бўйича мажбуриятлари;

*Ушбу буйруқ Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 28.03.2020 йилдан кучга кирди.

ходимга биринчи иш йили учун олти ой ишлангандан кейин таътил беришга оид талаб татбиқ қилинмайди.

3. Агар ходим карантин даврида мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилишидан олдин меҳнат таътилини олган бўлса ёки карантин даврида меҳнат таътилини олиши хоҳламаса, иш берувчи ходимнинг хоҳишига кўра қуйидагиларни амалга ошириши мумкин:

ходимни масофавий иш усули, мослашувчан иш графиги ёки уйда ишлашга вақтинча ўтказиш;
ходимга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил бериши.

2-БОБ. МЕҲНАТ ТАЪТИЛИНИНГ БЕРИЛИШИ ТАРТИБИ

4. Ходимлар ташкилот раҳбари (бундан буён матнда иш берувчи деб юритилади) номига меҳнат таътилини берилиши бўйича сабаби ва санасини кўрсатган ҳолда ёзма ариза тақдим этадилар.

Ходимнинг хоҳишига биноан, аризада сўралаётган меҳнат таътилининг давомийлиги кўрсатилиши мумкин, ammo ташкилотнинг жамоа шартномаси ёки бошқа локал ҳужжатларда белгиланган, меҳнат шартномаси шартлари асосан меҳнат таътили кунларидан ошиб кетмаслиги керак.

Шу билан бирга ушбу қоида ҳам асосий, ҳам узайтирилган меҳнат таътиллари, шунингдек йиллик қўшимча таътиллار, меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ва бошқа норматив ҳужжатлар ҳамда меҳнат шартномасида белгиланган ҳолатларда татбиқ этилади.

5. Меҳнат таътилининг давомийлиги олти кунлик иш ҳафтаси юзасидан календарь бўйича иш кунлари билан ҳисоблаб чиқарилади. Меҳнат таътили даврига тўғри келадиган ва меҳнат таътили муддатини аниқлашда иш куни ҳисобланмайдиган байрам кунлари ҳисоба олинмайди, меҳнат таътили берилиши куни эса яқшанбага тўғри келмаслиги керак.

6. Иш берувчи ходимдан меҳнат таътилига чиқиши ҳақида ариза олган куни меҳнат таътилининг бошланиш ва тугаш санасини кўрсатган ҳолда ходимга меҳнат таътилини бериш тўғрисида буйруқ чиқаради.

7. Меҳнат таътили учун ҳақ тўлаш жамоа шартномасида белгиланган муддатларда, лекин таътил бошланмасидан олдинги охириги иш кунидан кечикмай амалга оширилади. Ammo, агар меҳнат таътили ариза берилган кундан кейинги кун ёки кейинги икки кун ичида талаб қилинган ҳолатларда, иш берувчи уни меҳнат таътили олиш учун ариза олинган кундан бошлаб уч иш куни ичида тўлаши шарт ва меҳнат таътили ҳақини ходимнинг яшаш жойига етказиб берилишини таъминлаши ёки иш ҳақи ва даромадлар билан боғлиқ бошқа тўловларни олиш учун мўлжалланган ходимнинг банк картасига тўлаш орқали амалга оширади.

8. Мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилиши давом этиши муносабати билан ходимнинг меҳнат таътили тугаш куни ишга чиқиш имконияти мавжуд бўлмаса, иш берувчи номига қуйидаги мазмундаги аризани юборади:

муддати ва бошланиш санаси кўрсатилган иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган таътил олиш бўйича;

масофавий иш усули, мослашувчан иш графигида ёки уйда ишлашга вақтинча ўтказиш бўйича.

9. Иш берувчи ходимга аризасида кўрсатилган санадан бошлаб тўлиқ муддатга иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган таътил беришга мажбур. Ушбу меҳнат таътилига Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 150-моддаси биринчи қисмида белгиланган максимал муддат бўйича чекловлар карантин даврида татбиқ қилинмайди.

Бунда, ушбу меҳнат таътилининг муддати мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхташи муддатидан ошмаслиги керак. Мазкур меҳнат таътили унинг муддатидан қатъи назар ходимнинг иш стажига қиради.

Ходимни масофавий иш усули, мослашувчан иш графигида ёки уйда ишлашга вақтинча ўтказиш Карантинга оид чоралар амал қилиш даврида ходимларни масофавий иш усулида, мослашувчан иш графигида ёки уйда ишлашга ўтказишнинг вақтинчалик тартиби тўғрисидаги низом (рўйхат рақами 3228, 2020 йил 28 март) асосида амалга оширилади.

10. Агар ходим меҳнат таътилида бўлган даврда мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасалари фаолияти тикланса ёки ходимнинг меҳнат таътилида қолиш эҳтиёжи бўлмаса, ходим муддатидан олдин ишга чиқиш бўйича ёзма равишда ариза билан мурожаат қилиши мумкин. Бунда, иш берувчи ушбу аризани қаноатлантириши лозим.

Ушбу банднинг биринчи хатбошисида белгиланган тартиб олдиндан тасдиқланган таътиллار жадвалига мувофиқ меҳнат таътилида бўлган ходимларга нисбатан татбиқ қилинмайди.

11. Агар ходим иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган таътил (масофавий иш усули, мослашувчан иш графиги ёхуд уйда ишлаш)да бўлган даврда мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тикланса, ходим муддатидан олдин ишга чиқиш ёки одатий (тўлиқ) иш режимига ўтказиш бўйича ёзма ариза билан мурожаат қилиши мумкин, иш берувчи эса, ушбу аризани қаноатлантириши лозим.

12. Ушбу Низомнинг 10-банди биринчи хатбошисида кўрсатилган ҳолатлар бўйича меҳнат таътили муддатидан олдин тугалланган тақдирда, меҳнат таътили учун ортиқча тўланган ҳақ белгиланган тартибда қайтарилади.

13. Агар мазкур Низомнинг 10-банди биринчи хатбошисида кўрсатилган сабаблар меҳнат таътили даврида юзага келган бўлса, унда таътилниг фойдаланилмай қолган қисми тасдиқланган таътиллار жадвалига мувофиқ ёки ходим ва иш берувчи ўртасидаги келишув асосида белгиланган бошқа муддатга, шу жумладан кейинги календарь йили учун меҳнат таътилига қўшиш орқали кўчирилши мумкин.

14. Мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилганлиги сабабли ходим таътилга чиққан даврида, ходимни таътилдан қақриб олишга йўл қўйилмайди.

3-БОБ. ЯКУНИЙ ҚОЙДАЛАР

15. Мазкур Низом талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчиликда белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

16. Ушбу Низом Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси билан келишилган.

ишлаб чиқариш кучларини самарали жойлаштириш, худудларнинг мавжуд табиий ва иқтисодий ресурсларидан унумли фойдаланиш асосида мамлакат саноатини ривожлантиришнинг стратегия ва моделларини ишлаб чиқиш;

Ўзбекистон Республикаси Энергетика вазирлиги ҳамда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги билан биргаликда иқтисодийётнинг барча тармоқлари ва аҳолини ёқилғи-энергетика ресурслари билан бозор механизмлари асосида узлуксиз таъминлашга қаратилган стратегия ва чора-тадбирларни амалга ошириш;

асосий саноат тармоқлари ва йирик корхоналарни ислот қилиш бўйича стратегия ва дастурларни ишлаб чиқишда иштирок этиш;

саноат тармоқларининг ривожланиш даражасини мониторинг қилиб боришда халқаро тажрибада кенг қўлланиладиган асосий индикаторларни аниқлаш, «яшил иқтисодийёт» ҳамда энергия самарадорлигининг асосий принциплари ва усулларини амалиётга жорий этиш ва мониторинг қилиш услубиятини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

ресублика саноат корхоналарининг мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш, ҳажмлари, ички бозор талабининг қондирилиш даражаси бўйича ҳамда ички ва ташқи бозорларда муҳим саноат маҳсулотлари нархларининг ўзгариш тенденциялари бўйича таҳлиллар тайёрлаш ва оммавий ахборот воситаларида кенг ёритиб борилишини ташкил этиш;

е) давлат иштирокидаги корхоналарни трансформация қилиш борасида:

ваколатли давлат органлари билан биргаликда иқтисодийётда давлат иштирокини камайтириш мақсадларидан келиб чиқиб ҳамда иқтисодий ўсишга таъсири нуқтаи назардан самарадорлиги паст бўлган йўналишлари аниқлаш асосида давлат иштироки мавжуд тармоқ ва корхоналарни ислот қилиш бўйича тақлифларни ишлаб чиқиш орқали яхлит давлат сиёсати амалга оширилишида иштирок этиш;

давлат иштирокидаги корхоналарни ислот қилиш жараёнларини самарали ташкил этиш учун зарур бўлган шароитларни яратиш, хусусан ултар томонидан ишлаб чиқариладиган маҳсулот ва хизматларнинг эркин ва рақобатбардош бозорини шакллантириш билан боғлиқ таркибий ислотларнинг ишлаб чиқиши ва амалга оширилишини таъминлаш;

давлат улуши мавжуд стратегик тармоқ ва корхоналарда меҳнат унумдорлигини, энергия ва бошқа ишлаб чиқариш ресурслари тежамкорлигини ошириш ҳамда маҳсулот таннархини камайтиришда замонавий механизм ва ёндашувларнинг қўлланилиши бўйича чора-тадбирларни мувофиқлаштиришда иштирок этиш;

ж) давлат инвестиция сиёсатини шакллантириш ва амалга ошириш борасида:

барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш, миллий иқтисодийётнинг рақобатбардошлигини ошириш, саноат салоҳиятини мустаҳкамлаш ва худудларни комплекс ривожлантириш мақсадида инвестицияларни жалб қилиш учун устувор соҳа ва тармоқларни аниқлаш орқали мамлакатнинг фаол инвестиция сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этиш;

иқтисодий ўсиш учун зарур бўлган инфратузилмани яратишга қаратилган инвестиция сиёсатини амалга ошириш, иш жойларини ташкил этиш ва худудларни барқарор ривожлантириш таъминловчи инфратузилманинг стратегик ривожланиш йўналишларини белгилаб бериш;

мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш концепцияси, тармоқлар ва худудларни ривожлантириш стратегиялари ва дастурларидан келиб чиққан ҳолда Инвестициялар

ва ташқи савдо вазирлиги билан биргаликда Давлат инвестиция дастурини шакллантириш;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳамда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги Давлат инвестиция дастурининг асосий йўналиши ва лойиҳалари бўйича тегишли ички ва ташқи манбаларни шакллантириш учун буётларини бериш;

Давлат инвестиция дастурини макроиқтисодий нуқтаи назардан таҳлил қилиш ҳамда бу борада шакллантирилган ҳулосалардан келиб чиқиб, инвестиция йўналишларини белгилаш;

давлат инвестиция сиёсатининг умумий инвестициявий фаолликка, шу жумладан хусусий ва хорижий тўғридан-тўғри инвестициялар оқимига таъсирини таҳлил қилиш, прогнозлаш ҳамда бу борада тегишли тақлифларни шакллантириш;

з) инфраструктуранинг ривожлантириш ва урбанизация сиёсатини юритишда:

шаҳарларни ривожлантириш бўйича ягона давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, ишлаб чиқариш кучларини оқилона жойлаштириш, турар жойларни муҳандислик, транспорт ва ижтимоий инфратузилма билан биргаликда қуришни инобатга олган ҳолда урбанизация жараёнларини давлат томонидан самарали тартибга солишни таъминлаш, шунингдек, ер участкаларига оид замонавий бозор механизмларини жорий этиш;

шаҳар ва қишлоқлардаги узоқ муддатли демографик тенденцияларни таҳлил қилиш, жадал саноатлаштириш шароитида шаҳарларнинг демографик сийғимлари ҳамда ички кучига бўлган эҳтиёжларини прогноз қилиш ва шу асосда урбанизация қўламларини белгилаш – мавжуд шаҳарларни кенгайтириш ёки йўлдош шаҳарчаларни яратиш юзасидан худудлар кесимида тақлифлар тайёрлаш;

янги барпо этиладиган йўлдош шаҳарлар аҳолисининг яшаш шароити даражасини янада ошириш ҳамда шаҳарларнинг бош режаларини ишлаб чиқишнинг молиялаштириш манбаларини аниқлаш ва мувофиқлаштириш;

илғор, энергия тежовчи, экологик тоза технологиялар ва материалларни жорий этиш асосида ҳамда ижтимоий, муҳандислик-коммуникация ва йўл-транспорт инфратузилмалари мавжуд йўлдош-шаҳарлар бунёд этилишини ҳисобга олган ҳолда шаҳар агломерацияларини шакллантиришни бошқариш;

уй-жой қурилиш бозорини ипотека кредитлари орқали ривожлантириш ҳамда мавжуд уй-жой фондини бошқариш тизимини такомиллаштириш бўйича тақлифлар ишлаб чиқиш, илғор хорижий тажрибаларни ўрганган ҳолда реновация тизимини такомиллаштириш ва дастурлар ишлаб чиқиш;

и) бизнес муҳитини яхшилаш ва халқаро рейтинглар масалалари бўйича:

иқтисодийётни бозор тамойиллари асосида бошқариш бўйича институционал ислотларни амалга ошириш орқали бизнес фаолияти соҳасидаги асосиз мажбуриятлар, тақиқлар ва чекловларни олиб ташлаш, жорий тартибга солиш жараёнларини такомиллаштириш ҳамда соҳада амалдаги ва қабул қилинадиган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг бизнес муҳитига таъсирини баҳолаш;

«Ўзстандарт» агентлиги ва бошқа ваколатли органлар билан биргаликда тадбиркорлик субъектлари ўз бизнес фаолиятларини эркин амалга оширишларида тўсқинлик қилиши мумкин бўлган техник регламент ва талабларни ўрнатувчи органлар фаолиятини мониторинг қилиш ва мувофиқлаштириш;

Ўзбекистон Республикаси Монополияга қарши курашиш

қўмитаси билан биргаликда мамлакат иқтисодиётида рақобат муҳитини яхшилаш, Савдо-саноат палатаси ва Бизнес-омбудсман билан биргаликда бизнес муҳитини яхшилаш ва тadbиркорликни ривожлантириш борасидаги ишларни ташкил этишида ҳамкорлик қилиш бўйича ўзаро мувофиқлаштирилган ҳаракатларни амалга ошириш;

ҳалқаро иқтисодий рейтинглар билан ишлашда илгор хорижий тажрибадан келиб чиққан ҳолда рейтингларни ҳар бир таркибий индикатори кесимида мутасадди вазирлик ва идораларнинг малакали мутахассисларидан иборат махсус ишчи гуруҳларни тузиш ҳамда улар фаолиятини мувофиқлаштириш;

к) жаҳон ҳамжамияти билан иқтисодий алоқаларни фаоллаштириш соҳасида:

мамлакатни иқтисодий ривожлантириш стратегиясидан, шу жумладан ўрта ва узоқ муддатли ташқи иқтисодий мувозанатлигини таъминлаш мақсадларидан келиб чиқиб, халқаро иқтисодий ҳамкорликнинг устувор йўналишлари бўйича тақлифларни ишлаб чиқиш;

иқтисодий соҳада турли интеграция бирлашмалари (МДҲ, ЕОИИ ва бошқалар) билан, республика ҳудудлари хорижий давлатлар ҳудудлари билан, шу жумладан чегараолди ҳамкорликнинг мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланиш истиқболларига таъсирини кенг қамровли таҳлил қилиш ва кенгайтириш бўйича тақлифлар ишлаб чиқиш;

ваколатлар доирасида хорижий давлатлар ва халқаро ташкилотлар билан музокараларда Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий манфаатларини ифодалаш, белгиланган тартибда ва халқаро ҳуқуқ битимларига мувофиқ бошқа давлатларнинг ваколатли ташкилотлари билан иқтисодиёт ва саноатни ривожлантириш масалалари бўйича ҳамкорлик битимларини тузиш.

Белгилансинки, вазирлик ўз олдига қўйилган вазифаларни амалга оширишда уларнинг устуворлиги ва босқичма-босқичлик таъминлигидан келиб чиқди, шунингдек, ҳар бир йўналиш бўйича халқаро эксперт-маслаҳатчиларни жалб қилиши мумкин.

2. Вазирлик тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда 2020 йил 1 октябрга қадар:

2030 йилгача Ўзбекистон Республикасини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш концепциясини;

2030 йилгача Ўзбекистон Республикаси саноатини ривожлантириш стратегиясини;

Камбағалликни камайтириш дастурини;

Тошкент шаҳри, Тошкент ва Фарғона вилоятларида ўтказилаётган синов натижаларига асосланиб, 2021 йилдан бошлаб республиканинг барча ҳудудларида минимал истеъмол савати ва яшаш минимуми жорий этилиши юзасидан тегишли қарор лойиҳасини ўрнатилган тартибда ишлаб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясиغا қиритилишини таъминласин.

3. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ:

тармоқлар, соҳалар ва ҳудудларини ривожлантириш бўйича барча ўрта ва узоқ муддатли концепциялар, стратегиялар ва дастурлар вазирлик билан келишилган ҳолда ишлаб чиқилади;

қабул қилинадиган ижтимоий-иқтисодий дастурлар ва қарорлар вазирлик томонидан камбағаллик даражасига таъсирини баҳолаш нуктаи назаридан экспертизадан ўтказилади;

рақобат ва монополияга қарши курашиш, техник регламентларни ўрнатиш, ер муносабатларини тартибга солиш, геология ишлари, давлат активларини бошқариш, давлат-хусусий шериклик механизминини такомиллаштириш бўйича

чоралар ва сиёсатларнинг ўзаро мувофиқлигини таъминлашда вазирлик иштирок этади.

Вазирлик белгиланган вазифалар ижросини самарали амалга ошириш мақсадида бевосита халқаро молия ташкилотларидан грант маблағларини ва чет эллик юқори малакали экспертларни мунтазам жалб қилиш ҳуқуқига эга.

4. Вазирлик ҳамда Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлигининг худудий бўлинулари, шаҳар ва туманлар ҳокимликлари камбағалликни қисқартириш бўйича биринчи навбатдаги амалий ишларни жадаллаштириш юзасидан бир ой муддатга:

маҳаллаларда ҳар бир хонадон ва оилаларнинг турмуш шароити ва ижтимоий аҳоли оғир бўлган қатламини ўрганиш асосида дастлабки рўйхатни ҳамда маҳаллалар паспортларини шакллантирсин;

аҳолининг ушбу қатламини бевосита моддий ва номоддий ёрдам кўрсатилиши лозим бўлган ёки касба ўқитиш ва тadbиркорликка ўргатиш орқали даромадини ошириш мумкин бўлган гуруҳларга ажратиб олиш орқали, шунингдек, зарур манбаларни аниқлаш ва худудларнинг ўзига хос хусусиятларига асосланган чора-tadbirlарни ишлаб чиқиб, амалга оширилишини бошласин.

5. Вазирликка Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги билан биргаликда Ўзбекистон Республикасида маъмурий ислохотлар амалга оширилишини мувофиқлаштириш функцияси юклансин.

6. Вазирлик:

а) Ўзбекистон Республикаси Қурилиш вазирлиги билан биргаликда 2020 йил 1 майга қадар «Ўзшаҳарсозлик ЛИТИ» давлат унитар корхонаси фаолиятини тубдан такомиллаштириш бўйича тегишли қарор лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритсин;

б) Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан биргаликда 2020 йил 1 июлга қадар Осиё тараққиёт банкининг 100 млн АҚШ доллари миқдоридagi маблағларини жалб қилиш орқали «Ўзбекистон Республикасида замонавий иқтисодиёт учун кўникмаларни ривожлантириш» лойиҳасининг амалга оширилишини ташкил этсин.

7. Белгилансинки:

республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш концепцияси ҳамда тармоқлар, соҳалар ва худудларини ривожлантириш стратегияларидан, шунингдек, макроиктисодий барқарорликни таъминлаш вазифаларидан келиб чиққан ҳолда вазирлик ижтимоий соҳа ва инфратузилмани ривожлантириш учун уч йил муддатга инвестициялар ҳажми прогнозларини белгилайди;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги марказлашган манбалар ҳисобидан амалга ошириладиган инвестиция лойиҳаларини молиялаштириш учун бюджет маблағларининг ва давлат ташқи қарзининг лимитини вазирликка тақдим этади;

Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ижтимоий соҳа, инфратузилма ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш лойиҳаларини молиялаштириш учун халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукуматлар молия ташкилотларининг маблағлари ҳамда хорижий ҳамкорларнинг тўғридан-тўғри инвестицияларини жалб этади;

Давлат инвестиция дастури Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги томонидан вазирлик ҳамда Молия вазирлиги билан биргаликда шакллантирилади;

республика шаҳарлари ва шаҳар посёлкаларининг бош режаларини, шунингдек, қишлоқлар (овулар) фуқаро-

булган муддатга қўшилган қиймат солиғи бўйича имтиёз амал қилиши тўғрисида қарор қабул қилиш;

айрим турдаги энг зарур товарлар рўйхатини шакллантириш ва уларни импорт қилишда уч ойгача булган муддатга божхона бож ва акциз солиғи ставкаларини 0 фоизгача қамайтириш ҳуқуқлари берилсин.

4. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон

Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

*Ўзбекистон Республикаси Президентини
Ш.МИРЗИЁЕВ.*

*Тошкент ш.,
2020 йил 27 март
ПҚ-4662-сон.*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
БАНДЛИК ВА МЕҲНАТ МУНОСАБАТЛАРИ ВАЗИРИНИНГ
БҮЙРУҒИ**

**КАРАНТИНГА ОИД ЧОРАЛАР АМАЛ ҚИЛИШИ ДАВРИДА МАКТАБГАЧА
ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА УМУМТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИНИНГ
ФАОЛИЯТИ ТЎХТАТИЛГАНДА МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИ
ТАРБИЯЛАНУВЧИЛАРИ ВА УМУМТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ БОШЛАНҒИЧ
СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ОТА-ОНАЛАРИГА ЙИЛЛИК МЕҲНАТ ТАЪТИЛИ
БЕРИШНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМНИ
ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА***

*Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 28 мартда рўйхатдан ўтказилди,
рўйхат рақами 3227*

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ-5969-сон «Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонида мувофиқ **буюраман:**

1. Карантинга оид чоралар амал қилиши даврида мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилганда мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчилари ва умумтаълим муассасалари бошланғич синф ўқувчиларининг ота-оналарига йиллик меҳнат

таътили беришнинг вақтинчалик тартиби тўғрисидаги низом иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Мазкур буйруқ расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга кирadi.

3. Ушбу буйруқ коронавирус пандемияси билан боғлиқ карантинга оид чоралар бекор қилинганга қадар амал қилади.

Вазир Н.ХУСАНОВ.

*Тошкент ш.,
2020 йил 25 март
8-2020/Б-сон.*

*ЎзР БММ вазирининг
2020 йил 25 мартдаги 8-2020/Б-сон буйруғига
ИЛОВА*

**КАРАНТИНГА ОИД ЧОРАЛАР АМАЛ ҚИЛИШИ ДАВРИДА МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ
ТАШКИЛОТЛАРИ ВА УМУМТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИ ТЎХТАТИЛГАНДА
МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИ ТАРБИЯЛАНУВЧИЛАРИ ВА УМУМТАЪЛИМ
МУАССАСАЛАРИ БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ОТА-ОНАЛАРИГА ЙИЛЛИК МЕҲНАТ
ТАЪТИЛИ БЕРИШНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМ**

Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ-5969-сон «Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонининг (бундан буён матнда Фармон деб юритилади) 18-бандига мувофиқ коронавирус инфекцияси тарқалишини олдини олишга қаратилган чора-тадбирларини амалга ошириш вақтида (бундан буён матнда карантин даврида деб юритилади) мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилган даврда мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчилари ва умумтаълим муассасаларининг бошланғич синф ўқувчиларининг ота-оналарига ҳақ тўланадиган йиллик меҳнат таътили (бундан

буён матнда меҳнат таътили деб юритилади) беришнинг вақтинчалик тартибини белгилайди.

1-БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Меҳнат таътили карантин даврида мактабгача таълим ташкилотлари ва умумтаълим муассасаларининг фаолияти тўхтатилган даврда мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчиси булган боланинг ва умумтаълим муассасаларининг бошланғич синф ўқувчиси, яъни 1-синфдан 4-синфгача булган ўқувчининг ота-она (улар ўрнини босувчи шахс, васий, ҳомий)сига берилади.

2. Ушбу Низомга мувофиқ карантин даврида меҳнат таътили ходимнинг хоҳишига кўра ташкилот томонидан тасдиқланган таътиллار жадвалидан қатъи назар берилади. Бунда,

*Ушбу буйруқ Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 28.03.2020 йилдан кучга кирди.

яни даражага олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5938-сон Фармониغا 2-иловага мувофиқ ўзгартиришлар киритилсин.

18. Хўжалик юритувчи субъектларга мол-мулк солиғи, ер солиғи ва сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўлашни кечиктириш (бўлиб-бўлиб тўлаш) имкониятини бериш ишлари лозим даражада ташкил этилмаганлиги маҳаллий давлат ҳокимияти органларига кўрсатиб ўтилсин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги мол-мулк солиғи, ер солиғи ва сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўлашни кечиктириш (бўлиб-бўлиб тўлаш) имконияти берилиши муносабати билан маҳаллий бюджетларининг олинмай қолинадиган даромадлари ўрни Инқирозга қарши курашиш жамғармасидан ҳар ойда қопланишини таъминласин.

19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта мuddатда ижтимоий нафақаларни тайинлаш ва тўлашнинг амалдаги тартибига оилаларнинг ижтимоий нафақа олишга муҳтожлигини баҳолаш тартиб-таомилларини соддалаштиришга, шу жумладан қўйдагиларга қаратилган ўзгартиришларни киритсин:

ижтимоий нафақа олиш учун ариза билан бирга тақдим этиладиган ҳужжатларни камайтириш;
давлатнинг ижтимоий ёрдам чоралари ҳисобланувчи

алоҳида трансфертларни оиланинг жами даромадларидан чиқариб ташлаш ва бошқалар.

Ўзбекистон Республикаси Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳамда унинг ҳудудий бўлинмалари ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдамларнинг манзиллилигини таъминлаш мақсадида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан яқин ҳамкорликда ишласин, шунингдек, ижтимоий ёрдамга ўта муҳтож бўлган оилаларга ёрдам кўрсатиш учун тегишли кўмакларни жалб қилиш бўйича тезкорлик билан чоралар кўрсин.

20. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги икки ҳафта мuddатда «2020 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳамда бошқа қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш юзасидан таклифларни киритсин.

21. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Ж.А.Қўчқоров ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банки раиси М.Б.Нурмуратов зиммасига юксансин.

**Ўзбекистон Республикаси Президентини
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2020 йил 3 апрель.
ПФ-5978-сон.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИНИНГ
ҚАРОРИ**

**АҲОЛИНИНГ ДОРИ ВОСИТАЛАРИ, ТИББИЙ БУЮМЛАР, ТИББИЙ ТЕХНИКА
ВА ЭНГ ЗАРУР ТОВАРЛАРГА БЎЛГАН ЭҲТИЁЖИНИ ТАЪМИНЛАШГА ДОИР
ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА***

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги «Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-5969-сон Фармониغا мувофиқ:

1. Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши кучайтирилган тартибнинг (кейинги ўринларда – Тартиб) амал қилиш даврида Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги томонидан тақдим этилган рўйхат бўйича божхона чегараси орқали ўтказилаётган зарур дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника, уларни ишлаб чиқариш учун ишлатиладиган хом ашё, материаллар ва субстанцияларга нисбатан божхона божлари ундирилмаслиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. Давлат солиқ қўмитаси, Давлат божхона қўмитаси ва Монополияга қарши курашиш қўмитаси томонидан дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника, уларни ишлаб

чиқариш учун ишлатиладиган материаллар ва субстанциялар, энг зарур товарлар нархлари устидан кунлик мониторинг ўтказишни таъминласин ҳамда уларнинг нархларини сунъий ошириш, сунъий танқислик ва юқори талабни вужудга келтиришга йўл қўймаслик устидан қатъий назорат ўрнатсин.

3. Тартиб амал қилиш даврида, истисно тариқасида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 январдаги Ф-5537-сон фармоишига асосан ташкил этилган Ўзбекистон Республикасига коронавируси кириб келиши ва тарқалишининг олдини олиш юзасидан чора-тадбирлар дастурини тайёрлаш бўйича Республика махсус комиссиясига (кейинги ўринларда – Республика комиссияси):

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 февралдаги «Тайёр дори воситаларининг импортини тартибга солиш тўғрисида»ги 49-сон қарори билан тасдиқланган импорт қилишда қўшилган қиймат солиғи бўйича имтиёз татбиқ этилмайдиган дори воситалари ва тиббий буюмлар рўйхатига қирадиган айрим тайёр дори воситалари ва тиббий буюмларга уч ойгача

*Ушбу қарор Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эъло қилинган ва 28.03.2020 йилдан кўча кирди.

РЕКЛАМА

«СОЛИҚЛАР: САВОЛЛАР ВА ЖАВОБЛАР»

Ўзбек тилидаги қўлланмасини тақдим этамиз

Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1.

Тел. (71) 200-00-90. E-mail: office@norma.uz, web: www.norma.uz

лар йиғинлари худудларини архитектура-режалаштириш ҳиҷатидан ташкил этиш бўйича бюрортмачи функциялари вазирилик, Қорақалпоғистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирилиги, вилоятлар Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш бош бошқармаларига юкланади.

8. Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим вазирилиги, Халқ таълими вазирилиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирилиги, Соғлиқни сақлаш вазирилиги, Жисмоний тарбия ва спорт вазирилиги, Маданият вазирилиги, Уй-ҳой коммунал хизмат кўрсатиш вазирилиги, Сув ҳўжалиги вазирилиги, Энергетика вазирилиги, Транспорт вазирилиги ва Автомобиль йўллари қўмитаси вазирилик билан биргалиқда 2020 йил 1 августга қадар мавжуд дастурларни тўлиқ хатловдан ўтказиб, қайта кўриб чиқсин ҳамда ушбу дастурларни 2030 йилгача Ўзбекистон Республикасини иқтисодий-иқтисодий ривожлантириш концепциясида кўзда тутилаётган умуммиллий ривожланишнинг мақсадли параметрларига мувофиқлигини таъминласин.

9. Камбағаллик даражасини қисқартириш борасидаги чора-тадбирларни молиялаштириш учун Молия вазирилиги ҳузуридаги Инқирозга қарши курашиш жамғармаси ҳисобидан 2020 йилда вазириликка 100,0 млрд сўм ажратилсин.

Камбағалликни камайтириш дастурида белгиланадиган вази-фаларнинг амалга оширилишини ҳамда ушбу йўналишдаги дастурларнинг молиялаштирилишини таъминлаш учун 2021 йилдан бошлаб Давлат бюджетни параметрларини шакллантиришда алоҳида қаторда тегишли маблағлар кўзда тутилади.

10. Вазирилик ҳузуридаги Кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги Тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги (кейинги ўринларда – Агентлик) этиб қайта ташкил этилсин.

Вазирилик 2020 йил 1 майга қадар Агентликнинг фаолиятини унинг барча вилоятлар, шаҳар ва туманларда бўлинмаларини ташкил этишни инobatта олган ҳолда тегишли ҳукумат қарори лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

11. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирилиги ҳузуридаги Урбанизация агентлиги тугатилсин ҳамда унинг функция ва вазириликка ўтказилсин.

Урбанизацияни ривожлантириш жамғармаси фаолиятини юритиш юридик шахс ташкил этмаган ҳолда вазириликка юклатилсин.

12. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Лойиҳа бошқаруви миллий агентлиги қошидаги Абу Райҳон Беруний номидаги Бизнес ва бошқарув республика олий мактаби ҳамда Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси ҳузуридаги Тадбиркорлик фаолияти асосларини ўқитиш республика маркази ва унинг худудий филиаллари вазириликка ўтказилсин ҳамда уларнинг негизида Бизнес ва тадбиркорлик олий мактаби (кейинги ўринларда – Олий мактаб) ташкил этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддатда Олий мактаб фаолиятини ташкил этиш, шу жумладан, қуйидагиларни назарда тутувчи ҳукумат қарорини қабул қилсин:

Олий мактаб корпоратив бошқарув ва тадбиркорлик соҳасида кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича олий таълим муассасаси ҳисобланади, унинг Нукус шаҳри ҳолда барча вилоятлар марказларида юридик шахс мақомига эга бўлмаган худудий филиаллари тузилади;

бизнесни ташкил этиш ва бошқариш йўналишларида жаҳоннинг етакчи олий таълим муассасаларининг ўқув-услу-

биётига мувофиқ ишлаб чиқилган ўқув дастурлари асосида мутахассисларни тайёрлайди;

жойларда аҳолининг кенг қатламини бизнес юритиш ва тадбиркорлик кўникмаларига ўқитиш ҳамда бу соҳада малакали тренерларни тайёрлайди;

13. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги қошидаги мутахассисларни хорижда тайёрлаш ва ватандошлар билан мулоқот қилиш бўйича «Эл-юрт умиди» жамғармаси 2020–2022 ўқув йиллари учун хорижда таълим олувчи номзодлар рўйхатини шакллантиришда «иқтисодий ривожланиш» ва «макроиқтисодий сиёсат» йўналишларида замонавий билимга эга бўлган кадрларни тайёрлаш мақсадларида вазирилик билан биргалиқда ёш мутахассис ва олий таълим муассасаларининг битирувчиларини хорижга таълим олиш ва малака оширишга жўнатиш учун амалий чоралар қилинсин.

14. Вазирилик Молия вазирилиги, Монополияга қарши курашиш қўмитаси, Давлат активларини бошқариш агентлиги билан биргалиқда икки ой муддатда, давлат захираларини бошқариш тизимини тубдан тоқомиллаштириш, стратегик ва сафарбарлик захираси товарлар номенклатураси ва ҳажмларини танқидий қайта кўриб чиқиш, махсуслотлар нархи кескин ўзгаришининг олдини олувчи бозор тамойилларига асосланган таъсирчан механизмларни жорий қилишни назарда тутувчи Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 1 мартга қадар:

қишлоқ ҳўжалиги мўлжалланмаган ерларни хусусийлаштириш бўйича Сирдарё вилоятида ўтказилаётган ҳуқуқий эксперимент муддатини узайтириш;

«Қишлоқ ҳўжалиги мўлжалланмаган ер участкаларни хусусийлаштириш тўғрисида»ги Қонуннинг қўчга кириш муддатини узайтириш тўғрисидаги тақлифлари маъқуллансин.

Вазирлар Маҳкамаси уч ой муддатда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига тегишли қонун лойиҳасини киритсин.

16. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда мазкур Фармон талабларидан келиб чиққан ҳолда вазирилик фаолиятини ташкил этиш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори лойиҳасини белгиланган тартибда тасдиқлаш учун киритсин.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим фармонларига иловага** мувофиқ ўзгартiriш ва қўшимчалар киритилсин.

18. Вазирилик манфаатдор вазирилик ва идоралар билан биргалиқда икки ой муддатда белгиланган тартибда:

қонун ҳужжатларига мазкур Фармондан келиб чиқадиган ўзгартiriш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига тақлиф киритсин;

ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатларни мазкур Фармонга мувофиқлаштирсин.

19. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг маслаҳатчиси Р.А.Гулямов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси Президентини
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2020 йил 26 март
ПФ-5975-сон.

**Фармонга шлова «СБХ»да чоп этилмайди. Ҳужжатнинг тўлиқ матни билан «Notus» АҚТ ва nrm.uz сайтида танишиш мумкин.

КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИ ДАВРИДА АҲОЛИ, ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИ ВА ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ Қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида*

Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш даврида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишни кучайтириш ва иқтисодиёт тармоқлари фаолият кўрсатишининг барқарорлигини таъминлаш, шунингдек, айрим ҳўжалик юритувчи субъектларни қўллаб-қувватлаш мақсадида:

1. 2020 йил 31 декабрга қадар 1-иловага мувофиқ товарларни олиб киришда боғжона божи ва акциз солиғининг ноль ставкалари белгилансин.

Тариф ва нотариф тартибга солиш кенгаши Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги билан биргаликда икки ҳафта муддатда кичик тадбиркорлик субъектлари томонидан махсуслот ишлаб чиқаришда фойдаланиш учун олиб кириладиган хом ашё, материаллар, аксессуарлар ва бутловчи қисмларнинг нархини пасайтиришга алоҳида эътибор қаратган ҳолда, ташқи иқтисодий фаолиятни янада такомиллаштириш юзасидан тақлифлар киритсин.

2. Жорий йилнинг март–июнь ойларида тўлаш муддати тугайдиган болалари бўлган оилаларга нафақа, бола парварини бўйича нафақа ва моддий ёрдамлар тўлаш уларни тўлашни янги муддатда давом эттириш тўғрисидаги ариза ҳамда бошқа ҳужжатларни талаб қилмаган ҳолда 6 ой муддатга (биноқ бола тегшилича 2 ёшга ва 14 ёшга тўлгундан кўп бўлмаган муддатда) танаффуссиз давом эттирилсин.

Белгилансинки, ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам тўлашни узайтириш билан боғлиқ харажатлар Инқирозга қарши курашиш жамғармаси ҳисобидан қопланади.

3. Ўзгалар парваршига муҳтож бўлган ёлғиз кексалар ва ногиронларни бепул таъминлаш учун асосий озиқ-овқат махсуслотлари ва гигиена товарларининг рўйхати карантин тадбирлари амал қилиши даврида бир марталик ниқоблар, антисептик вოსиталар ва бактерияга қарши совунлар жамланмаси билан тўлдирилсин.

4. Белгилансинки, 2020 йил 1 апрелдан 31 декабрга қадар қуйидагилар:

а) туроператорлар, турагентлар ва туризм соҳасида меҳмонхона хизматлари (жойлаштириш хизматлари) кўрсатувчи субъектлар, «Uzbekistan Airways» АЖ ва унинг таркибий бўлинмалари, «Uzbekistan Airports» АЖ ва «Ўзээронавигация маркази» ДУК:

юридик шахслардан олиннадиган ер солиғи ва юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни тўлашдан озод қилинади;

ижтимоий солиқни камайтирилган ставкада 1 фоиз миқдорда тўлайди;

б) товарларни (хизматларни) реализация қилиш айланмаси ойига 1 млрд сўмдан ошмайдиган ва электрон ҳисоб-фактураларни қўлайдиган қўшилган қиймат солиғи тўловчилар ушбу солиқни ҳар чораклик асосда ҳисоблаш ва тўлаш ҳуқуқига эга;

в) фойдаланилмаётган ишлаб чиқариш майдонлари, яшаш учун мўлжалланмаган иншоотларга, шу жумладан 2020 йил 1 апрелга қадар аниқланганларга нисбатан мол-

мулк солиғи ва ер солиғининг оширилган ставкаларини қўллаш, шунингдек, кўрсатилган солиқлар бўйича оширилган ставкаларни қўллаш натижасида юзага келган қарздорликка нисбатан пеня ҳисоблаш ва мажбурий ундириш чораларини қўриш тартиби тўхтатилади.

5. Карантин тадбирлари даврида ўз фаолиятини тўхтатишга мажбур бўлган яқка тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслардан олиннадиган даромад солиғи қатъий белгиланган суммасини ва ижтимоий солиқни ҳисоблаш тўхтатилсин, бунда фаолиятни тўхтатганлик тўғрисида солиқ тўловчининг шахсий кабинети орқали давлат солиқ хизмати органлари хабардор қилинади ва давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисида гувоҳномани топириш талаб этилмайди.

6. Ўз фаолиятини тўхтатган ва (ёки) товарлар (хизматлар) реализациясидан тушуми жорий йилнинг биринчи чорагидаги ўртача ойлик миқдорига нисбатан 50 фоиздан кўпроқга камайган микрофирма, кичик корхона ва яқка тартибдаги тадбиркорларга солиқ органларини хабардор қилган ҳолда 2020 йил 1 октябрга қадар қуйидаги солиқларни фоизсиз кечиктириш (бўлиб-бўлиб тўлаш) ҳуқуқи тақдим этилсин:

маҳаллий давлат ҳокимияти органларига ариза бермасдан туриб айланмадан олиннадиган солиқ, мол-мулк солиғи, ер солиғи, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича – уларни кейинчалик 12 ой давомида тенг улушларда тўлаш шарти билан;

ижтимоий солиқ бўйича – уни кейинчалик 6 ой давомида тенг улушларда тўлаш шарти билан.

7. Жорий йилнинг охирига қадар спирт, алкоголь махсуслотлари, шу жумладан вино ва пиво учун акциз солиғи, шунингдек, бензин, дизель ёқилғиси ва газни яқуний истеъмолчиларга реализация қилишдаги акциз солиғининг амалдаги ставкалари сақланиб қолсин.

8. 2020 йил 1 апрелдан бошлаб юридик шахслар томонидан газ ва электр энергияси бўйича олдиндан ҳақ тўлаш тўғрисидаги мажбурий талаб 30 фоизгача пасайтирилсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан:

мажбурий захиралар бўйича талабларни енгиллаштириш ҳисобига тижорат банкларини 2,6 трлн сўм ҳажмидаги қўшимча ликвидлик ресурслари билан таъминлаш;

тижорат банкларига 3 йил муддатгача 2 трлн сўмгача миқдорда ликвидлик тақдим этишининг махсус механизмини жорий этиш бўйича қўрилаётган чоралар маъқуллансин.

10. Марказий банкнинг қуйидагилар тўғрисидаги ахбороти маълумот учун қабул қилинсин:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ–5969-сон Фармони ижроси доирасида юридик шахсларнинг кредитлари бўйича 7,9 трлн сўм ҳажмидаги қарздорлиги кечиктирилган;

Ўзбекистонда ва бошқа мамлакатларда коронавирусуға қарши курашиш бўйича қўрилаётган чоралар ва иқтисодий фаолликнинг кескин пасайиши сабабли молиявий қийинчи-

*Ушбу Фармон Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 3.04.2020 йилдан кучга кўрди.

ликларга дуч келган ташкилотларнинг кредитлари бўйича қўшимча реструктуризация қилинадиган тўловлар ҳажми қўшимча равишда 7 трлн сўмни ташкил этмоқда;

жисмоний шахслар ва яққа тартибдаги тадбиркорлар томонидан 2020 йилнинг навбатдаги 6 ойи мобайнида сўндирилиши лозим бўлган кредитлар бўйича муддати узайтириладиган тўловлар ҳажми 4,7 трлн сўмни ташкил этмоқда.

11. Марказий банк қуйидагилар учун шарт-шароитлар яратиш ва тартиб-таомилларни соддалаштириш чораларини кўрсин:

тижорат банклари томонидан молиявий қийинчиликларга дуч келган юридик ва жисмоний шахслар, яққа тартибдаги тадбиркорларнинг кредитлари бўйича тўловларга 2020 йил 1 октябрга қадар кечиктириш тақдим этиш;

амалга киритилган карантин режими фаолиятига салбий таъсир кўрсатган қарздорларнинг муддати ўтиб кетган кредитлари гаров таъминоти бўйича жарима санкциялари ва ундирув чоралари қўлламаслик.

Белгилаб қўйилсинки, тижорат банклари томонидан кредитлар бўйича ҳисобланган ва кечиктирилган фоизлар суммаси кечиктириш тақдим этилган даврда фойда солигини ҳисоблашда жами даромад таркибига киритилмайди.

12. Белгилансинки, 2020 йил 1 октябрга қадар Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси томонидан:

лойиҳалар сонидан қатъи назар, ижобий кредит тарихига эга бўлган тадбиркорлик субъектларига айланма маблағларини тўндириш учун бериладиган кредитлар бўйича кредит суммасининг 75 фоизидан ошмаган, бироқ 10 млрд сўмдан ортиқ бўлмаган ҳажмда кафиллик;

тадбиркорлик субъектларига айланма маблағларини тўндириш учун Марказий банк асосий ставкасининг 1,75 бараваридан ошмаган миқдордаги фоиз ставкаси билан миллий валютада берилган кредитлар бўйича фоиз харажатларини қоплаш учун компенсация, унинг белгиланган миқдорларини сақлаб қолган ҳолда, тақдим этилади.

Битта қарз олувчига давлат жамғармаси томонидан бир вақтда ҳам кафиллик, ҳам компенсация беришга қўйилган чеклов бекор қилинсин.

13. Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси мазкур Фармон доирасида тўлов муддати кечиктирилган кредитларни қайта молиялаштириш учун тижорат банкларига ажратилган ресурсларни сўндириш муддатларини узайтирсин.

14. Молия вазирлиги манфаатдор тижорат банклари билан биргаликда мазкур Фармон доирасида муддати узайтирилган кредитлар бўйича берилган давлат кафолатларини қайта расмийлаштирсин.

15. Белгилансинки:

коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш учун киритилган чеклов чоралари туфайли молиявий қийинчиликларга дуч келган корхоналарга нисбатан банкротлик тартиб-таомилларини қўллаш ва уларни банкрот деб эълон қилишга 2020 йил 1 октябргача бўлган муддатда мораторий жорий этилади;

мажбурий аудиторлик текширувидан ўтказилиши лозим бўлган ҳўжалик юритувчи субъектларни 2019 йил якунлари бўйича аудиторлик текширувидан ўтказиш муддати 2020 йил 1 октябргача узайтирилади;

акционерларнинг 2019 йил якунлари бўйича йиллик умумий йнгишлиларини 2020 йил 1 октябргача муддатда, шунингдек, видеоконференцалоқа режимида ўтказишга рухсат берилади;

активларнинг баланс қиймати базавий ҳисоблаш миқ-

дорининг юз минг бараваридан ортиқ бўлган масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятларни ҳар йили мажбурий аудиторлик текширувидан ўтказиш бўйича талаб 2020 йил якунлари бўйича киритилади;

карантинга олинган шахсларга нисбатан қўлланилган маъмурий жарималарни (карантин қоидаларини бузганлик учун жавобгарлик бундан мустасно) тўлаш муддатлари карантин муддати тугагунга қадар узайтирилади;

2020 йил 1 октябргача дорихоналарда тайёрланадиган дори воситалари, тиббий буюмлар ва бошқа махсулотларни улгуржи сотишга рухсат берилади;

йил якунига қадар қарз берувчига фоиз шаклида даромад тўлаш мажбуриятисиз қарз (қайтариб бериладиган молиявий кўмак) тақдим этилганда солиқ солиш мақсадига қайта молиялаш ставкаси (асосий ставка) асосида аниқланадиган даромад айланмадан олинадиган солиқ ҳамда фойда солигини ҳисоблашда жами даромад таркибига киритилмайди ва ўз навбатида солиққа тортилмайди;

карантин тадбирлари даврида ўз фаолиятини тўхтатишга мажбур бўлган тадбиркорлик субъектлари томонидан давлат мулкidan фойдаланганлик учун ижара тўловларини ҳисоблаш ва ундириш тўхтатилади;

фойда солигини аввалги чорак якунлари асосида ҳисоблаш бўйича ўрнатилган талабларни бекор қилган ҳолда, ушбу солиқни тўловчилар 2020 йилнинг иккинчи чорагидан бошлаб, қутилаётган ҳажмлардан келиб чиқиб фойда солиғи бўйича аванс тўловлар суммаси тўғрисида маълумотнома тақдим этиш ҳўқукига эга. Солиқ тўловчилар томонидан мазкур ҳўқуқни суиистеъмол қилиш ҳолатлари аниқланганда давлат солиқ хизмати органларига фойда солиғи бўйича аванс тўловлар тўғрисида тақдим этилаётган маълумотномаларга ўзгартиришлар киритиш ваколати берилади;

2020 йил 1 апрелдан бошлаб солиқ тўловчилар Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорларида назарда тутилган қўшилган қиймат солиғи бўйича имтиёزلарни солиқ солишдан бўшаган маблағларни муайян мақсадларга йналтириш шартларисиз қўллаиди.

Инқирозга қарши курашиш бўйича республика комиссияси (А.Н.Арипов) ишлаб чиқариш фаолиятини давом эттиратган шахслар ўз ишчилирига шарт-шароитлар ташкил этиши устидан доимий мониторинг олиб бориш учун уларга санитария-эпидемиология хизматлари ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг бириктирилишини таъминлаган ҳолда, ушбу шахслар фаолият кўрсатиши учун зарур шарт-шароитларни яратиш, шунингдек, коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш учун киритилган чеклов тадбирлари сабабли бажарилмаган инвестиция мажбуриятлари муддатларини узайтириш чораларини кўрсин.

16. Белгилаб қўйилсинки:

коронавирус инфекциясига қарши курашиш бўйича тиббиёт ва карантин муассасалари қурилиши учун зарур бўлган қурилиш материаллари, шунингдек, улар фаолият кўрсатиши учун зарур товарлар 2020 йил 31 декабргача муддатга божхона тўловларидан, шу жумладан қўшилган қиймат солиғидан озод этилади;

коронавирус инфекциясини аниқлаш бўйича экспресс-тестларни олиб киришда улар учун божхона расмийлаштируви йиғими ундирилмайди.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 18 февралдаги «Жамиятда ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш, маҳалла институтини янада қўллаб-қувватлаш ҳамда оила ва хотин-қизлар билан ишлаш тизимини

НОРМАДАН ФАРҚЛАНУВЧИ АМОРТИЗАЦИЯ СТАВКАЛАРИ

? Президентнинг 7.06.2019 йилдаги ПҚ-4353-сон қарорининг 2-бандига мувофиқ солиқ солиш мақсадида йўл қўйилиши мумкин бўлган максимал массаси 12 тоннадан ортиқ бўлган юк автомобиллари (самосваллардан ташқари), шатакчи автомобиллар, шунингдек, максимал массаси 10 тоннадан ортиқ бўлган тиркамалар ва ярим тиркамаларнинг йиллик энг юқори амортизация нормаси 10 фоизни ташкил этади. Солиқ солиш мақсадида 10 фоизлик амортизация нормаси қайси пайдан бошлаб қўлланилади?

– Кўрсатилган амортизация ставкаси, агар мазкур норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг ўзида ўзгача қоида белгиланган бўлмаса, қарор расман эълон қилинган кундан бошлаб қўлланилади.

Президентнинг 7.06.2019 йилдаги ПҚ-4353-сон қароридан унинг кучга кириши санаси келтирилган банд мавжуд эмас. Қарор манбаларда қуйидаги саналарда эълон қилинган:

- Кунун ҳужжатлари миллий базаси (www.lex.uz) – 8.06.2019 йил;
- «Халқ сўзи» газетаси – 8.06.2019 йил;
- «Ўзбекистон Республикаси кунун ҳужжатлари тўплами» – 10.06.2019 йил, 23-сон, 431-модда.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатда унинг кучга кириши санаси кўрсатилмаган тақдирда у расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга кирган ҳисобланади («Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида»ги Қонуннинг 30-моддаси).

Шу тариха, ПҚ-4353-сон қарор 8.06.2019 йилдан кучга кирган. Энг юқори амортизация нормасини (10 фоиз) 2019 йил 8 июндан бошлаб қўллаш орасида, деб ҳисоблаймиз.

АСОСИЙ ВОСИТАЛАРНИ ҚАЙТА БАҲОЛАШ: ЎТКАЗИШ МУДДАТЛАРИ

? Фирма 2017 йил февралда рўйхатдан ўтказилган. Фирма балансида асосий воситалар келиб тушди. АВ қачон қайта баҳоланиши керак эди: 2018 йилнинг 1 январь ҳолатигами ёки 2020 йилнинг 1 январь ҳолатигами?

– Асосий фондлар қийматини қайта баҳолаш 1 январь ҳолати бўйича (1 февралгача) қайта баҳолашни ўтказиш даврида нархлар даражасидан келиб чиқиб ўтказилади:

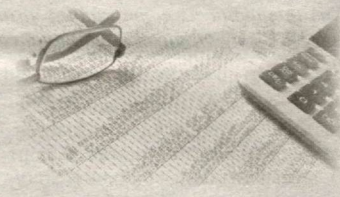
- **ҳар йили** – микрофирма ва кичик корхоналар тоифасига кирмайдиган ташкилотлар томонидан;

- **3 йилда бир маротаба** – микрофирма ва кичик корхоналар томонидан (Низомнинг 2-банди, АВ томонидан 4.12.2002 йилда 1192-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Корхонанинг кичик бизнес субъектларига (микрофирмага) мансублигини аниқлаш учун Давлат статистика қўмитасига ёзма равишда мурожаат қилишингиз керак. Корхонанинг ҳисоб сифатида асосий воситаларни қайта баҳолашнинг даврийлиги ва қўлланиладиган услублар ёзилган бўлиши лозим.

1 январь ҳолати бўйича асосий фондларни қайта баҳолаш олдинги қайта баҳолаш натижасида олинган объектларнинг дастлабки (тикланиш) қийматидан, йил давомида келиб тушган асосий фондлар бўйича эса – ҳисобга олиш қийматидан амалга оширилади (Низомнинг 4-банди).

Асосий фондларнинг тўлиқ тикланиш қиймати ташкилотнинг хошига қараб қайта баҳолашни ўтказиш даврида 1 январга шакллантиган, баҳоланаётганларига айнан ўхшаш

бўлган янги объектларга ҳужжатлар асосида тасдиқланган бозор нархлари бўйича алоҳида объектлар қийматини бевосита ҳисоблаш йўли (бевосита қайта баҳолаш усули) билан ёки асосий фондлар турлари бўйича ва уларни харид қилиш даврларига боғлиқликда табақаланган асосий фондлар қийматини ўзгартириш индексларини қўллаган ҳолда айрим объектларнинг дастлабки (тикланиш) қийматини индекслаш йўли (матн давомида – «индекс усули») билан аниқланади (Низомнинг 5-банди).

Шу тариха, агар корхона кичик бизнес субъектларига мансуб бўлса ёки у микрофирма бўлган тақдирда, асосий воситалар 3 йилда бир марта 3 йил учун бирварақайига, яъни 2020 йилнинг 1 январь ҳолатига ўтказилади. Агар корхона кичик бизнес субъектига кирмаса, қайта баҳолаш ҳар йили 2018 йилнинг, 2019 йилнинг ва 2020 йилнинг 1 январига ўтказилади.

Эльвира ЖИЛЬЦОВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

ТОВАР НАВЛАРИ АРАЛАШИБ КЕТИШИНING ҲИСОБИ

? Инвентарлаш вақтида товарлар навлари аралашиб кетиши (турли сизимлардаги ва турли ишлаб чиқарувчиларнинг ўрамаларидаги шарбатлар) аниқланди:

айнан бир хил товар, лекин таъми бошқа-бошқа;
айнан бир хил товар, лекин ўрамнинг вазни/сизими бошқа-бошқа (1 литр / 0,5 литр ва ҳ. к.);

вазни/сизими бир хил бўлган муайян бир товар, лекин ишлаб чиқарувчилари бошқа-бошқа.

19-сон БҲМСда «навлар аралашиб кетиши»га аниқ тўшунча берилмаган. Товарларнинг мавжудлиги бўйича тафовутларни навлар аралашиб кетиши сифатида ҳисобга киритса бўладими?

– Инвентарлаш натижалари бўйича инвентарлаш комиссияси навлар аралашиб кетишини ҳисобга киритиш тўғрисидаги таклифни бериши мумкин.

Товарлар навлари аралашиб кетиши – бошқа турдаги товарлар етишмаётган бир вақтда муайян бир турдаги товарнинг ортиб кетиши.

Навлар аралашиб кетиши юзага келишига бир қанча омиллар сабаб бўлиши мумкин. Уларнинг асосийлари қуйидагилардир:

- маҳсулот келиб тушганда нотўғри кирим қилинган;
- товарни беришда хатоликларга йўл қўйилган;
- старчи назорат қилинмаган;
- товар харидорга чиқарилаётганда хато ҳаракатлар;
- маҳсулот маркировкаси қоидабузарликлар билан амалга оширилган;
- ходимларнинг совуққон хатти-ҳаракатлари.

Инвентарлашни ўтказиш ва хатоликларни топиш қуни навлар аралашиб кетиши санаси деб қабул қилинади. Инвентарлашнинг натижалари бўйича комиссия қайта навларга ажратишни ҳисобга киритиш тўғрисидаги таклифни бериш ҳуқуқига эгадир (19-сон БҲМСнинг 2.9-банди, АВ томонидан 2.11.1999 йилдаги 833-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Навлар аралашиб кетиши натижасида ортиқча чиқиб ва камомадларнинг ўзаро ҳисобга олинишига фақат қуйидаги ҳолларда истисно тарзида йўл қўйилиши мумкин:

- биргина текширилаётган давр учун;
- биргина текширилаётган шахсда;
- биргина номдаги товар-моддий бойликларга нисбатан;
- ишончли шахс руҳсатига кўра айнан бир хил миқдорларда.

Йўл қўйилган навлар аралашиб кетиши тўғрисида моддий жавобгар шахслар батафсил тушунтириш тақдим этадилар.

Раҳбар комиссиянинг киритган таклифини, моддий жавобгар шахсларнинг тушунтиришларини кўриб чиқади ва қарор қабул қилади. Қарор ижобий бўлган тақдирда унинг номидан навлар аралашиб кетишини ҳисобга киритиш тўғрисида буй-

руқ чиқарилади. Буйруқда қуйидаги ахборот бўлиши лозим:

- инвентарлаш ўтказиш санаси ва уни ўтказиш тўғрисидаги буйруқнинг рақами;

- товар-моддий бойликларнинг аниқланган ортиқча чиқиб ва камомадларнинг миқдори (ҳар бир позиция бўйича);

- қайта навларга ажратиш юзага келишининг сабаблари;

- аниқланган тақдирда – қайта навларга ажратиш юзага келишида айбдор деб эътироф этилганлар шахслар тўғрисида маълумотлар;

- инвентарлаш ўтказиш давомида аниқланган ортиқча чиқиб ва камомадларнинг ўзаро ҳисоб-китобини ўтказиш бўйича бош бухгалтерга фармойиш бериш;

- жавобгар шахсларга маъмурий таъсир чоралари (19-сон БҲМСнинг 2.10-банди).

Бухгалтерия мазкур буйруқ асосида ўзаро ҳисоб-китобини ўтказиш орқали ҳар бир тур/номдаги ТМЗнинг қолдиғи бўйича тегишли ўзгаришларни киритади.

1. Камомад суммаси ортиқча чиқилардан кўп бўлган тақдирда:

а) зарар суммаси буйруқда кўрсатилган моддий жавобгар шахс томонидан қопланади, корхонада харажат юзага келмайди;

б) буйруқда зарар суммаси моддий жавобгар шахс томонидан қопланиши кўрсатилмаган бўлса, у корхонанинг зарарларига ҳисобдан чиқарилади. Бунда мазкур харажатлар фойда солиғини ҳисоб-китоб қилишда чегирилмайди (СК 317-м. 34-қ.)

2. Ортиқча чиқилар суммаси камомаддан кўп бўлган тақдирда –

бухгалтерия ҳисобида инвентарлаш ўтказиш натижалари бўйича аниқланган операциялар фаолиятдан олинган бошқа даромадлар акс эттирилади (Ўйриқоманинг 401, 402-бандлари, 21-сон БҲМСга 2-илова, АВ томонидан 23.10.2002 йилда 1181-сон билан рўйхатдан ўтказилган). Мазкур даромад фойда солиғини солиш мақсадида ялпи даромад таркибига киритади (СК 297-м. 3-қ. 11-б.).

Замира ЖҰРАЕВА,
«Norma» МЧЖ эксперти.

ДМ: КУРС ФАРҚИНИ ҲИСОБГА ОЛИШ

? Доимий муассаса Президентнинг 11.09.2017 йилдаги ПҚ-3264-сон қарорига кўра имтиёзга эга. Унга мувофиқ ўз фаолиятини доимий муассаса орқали амалга оширадиган юридик шахслар – Ўзбекистон норезидентлари томонидан тўланиши лозим бўлган барча солиқлардан озод этилади.

ДМда курс фарқини қандай тўғри ҳисоблаш мумкин?
8890-счётда акс эттирилган бош бошқармадан олинган пул маблағларини қайта баҳолаш лозимми?

– Президентнинг 11.09.2017 йилдаги ПҚ-3264-сон қарори билан «Тахиятош ИЭСда қуввати 230-280 МВт бўлган иккита буғ-газ қурилмасини қуриш» инвестиция лойиҳасини амалга ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тасдиқланди. Белгиланишича, ушбу лойиҳани амалга ошириш доирасида хорижий компаниялар консорциуми ва унинг ёрдамчи пудрат ташкилотлари ўз фаолиятини доимий муассаса орқали амалга оширадиган юридик шахслар – Ўзбекистон норезидентлари томонидан тўланиши лозим бўлган барча солиқлардан озод этилади (7-банд). Имтиёзлар тақдим этилиши натижасида бўшайдиган маблағлар суммаси лойиҳани амалга оширишда Ўзбекистон ҳиссаси ҳисобланади (8-банд).

Бу валюта моддаларини қайта баҳолаш ушбу лойиҳа доирасида фаолият юритадиган ДМ учун солиқ оқибатларини келтириб чиқармаслигини аниқлатади.

ДМ орқали фаолиятни амалга оширадиган ЎзР норезидентига ЎзР БХМСга мувофиқ бухгалтерия ҳисобини юритиш мажбуриятлари юкланмайди. ДМ хохишига кўра бухгалтерия ҳисоботини юритиши мумкин.

ДМ ЎзР БХМСга биноан ҳисоб юритадиган бўлса, хорижий валютада ифодаланган активлар ва мажбуриятларни бухгалтерия ҳисобида акс эттириши тартиби 22-сон БХМС «Хорижий валютада ифодаланган активлар ва мажбуриятлар ҳисоби»да (АВ томонидан 21.05.2004 йилда 1364-сон билан рўйхатдан ўтказилган) белгиланган.

22-сон БХМСга мувофиқ ДМнинг ҳисобрақамида бўлган валюта маблағлари (5210-«Мамлакат ичидаги валюта счётлари») ҳар ойда қайта баҳолаши лозим. ДМда валютада тўланиши лозим бўлган мажбуриятлари ёки валютада олиниши лозим

бўлган дебиторлик қарзлари мавжуд бўлса, ушбу моддалар қайта баҳоланади.

Балансида валюта моддалари мавжуд бўлган хўжалик субъектлари, **ҳар ойда** ҳисобот ойнанинг охири санасида ва Марказий банк курси бўйича хўжалик операциялари амалга оширилган санада уларни қайта баҳолашни ўтказилади.

Куйидагилар қайта баҳолаши лозим:

а) кассадаги ва банк ҳисобварақларидаги валюта маблағлари;

б) дебиторлик ва кредиторлик қарзлари, кредитлар ва қарзлар, пул эквивалентлари ҳамда бошқа активлар ва мажбуриятлар, улар бўйича тўланадиган ёки олинмаган суммалар хорижий валютада белгиланган.

8890-«Бошқа мақсадли тушумлар» счётида аниқ мақсадга йўналтирилган чора-тадбирларни амалга ошириш учун ажратилган маблағлар ҳисобга олинади (Йуриқноманинг 363-банди, АВ томонидан 23.10.2002 йилда 1181-сон билан рўйхатдан ўтказилган БХМСга 2-илова). Ушбу счёт валюта счёти ҳисобланмайди, тегишли равишда, у бўйича айланма амалга оширилган (масалан, бош бошқармадан пул олинган) санада маблағлар МБнинг олинган кундаги курси бўйича сўмда акс эттирилади. Бу 8890-счёт кейинчалик қайта баҳоланмаслигини аниқлатади.

Балансдаги валюта моддаларини ҳар ойда қайта баҳолашдан ҳосил бўлган курс фарқи молия-хўжалик фаолиятининг натижаларига ҳисобдан чиқарилади ва бухгалтерия ҳисобида тегишинча, куйидагича акс эттирилади:

а) ижобий – 9540-«Валюталар курслари фарқидан даромадлар» счётининг кредити бўйича;

б) салбий – 9620-«Валюталар курслари фарқидан зарарлар» счётининг дебети бўйича.

СОЛИҚ ҲИСОБОТИ ҚАНДАЙ САҚЛанаДИ

? Солиқ кодексида солиқ ҳисоботи камида 5 йил сақланиши талаб этилиши белгиланган.

Солиқ ҳисоботи қайси кўринишида сақланади: уни қозоғга чиқариш лозимми ёки my.soliq.uz даги ҳисоботнинг электрон версияси етарли бўлади?

– Солиқ ҳисоботи солиқ тўловчининг куйидагиларни ўз ичига оладиган ҳужжати ҳисобланади:

ҳар бир солиқ тури ва тўланган дивидендлар бўйича ҳисоб-китоблар ва солиқ декларацияларини;

ҳисоб-китобларга ва солиқ декларацияларига иловалар, улар солиқ тўловчилар ва солиқ агентларининг солиқ мажбуриятларини белгилаш учун асос бўлиб хизмат қилади.

Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари солиқ органларига солиқ ҳисоботини ва унга илова қилинадиган ҳужжатларни, агар ушбу Кодексад бошқача қоида белгиланмаган бўлса, ушбу ҳисобот тақдим этилган йилдан кейин камида беш йил сақлаши шарт (СК 84-м. 1-қ.).

Солиқ ҳисоботи солиқларни ҳисоблаб чиқариш билан боғлиқ ҳисоб ҳужжатларининг бир тури ҳисобла-

нади. Ҳисоб ҳужжатлари қозоғда ва (ёки) электрон шаклда тузилади ҳамда солиқ мажбурияти бўйича даъво муддати тугагунга қадар (5 йил) сақланади (СК 76-м. 2-қ., 79-м. 1-қ.). Шу боис солиқ тўловчи солиқ органларига тақдим этилган солиқ ҳисоботини ўз ихтиёрига кўра исталган – қозоғ ёки электрон шаклда сақлаши мумкин.

Электрон ҳужжатларни сақлашда улардан фойдалана олиш ва улардан қозоғ кўринишида нусхаларни тақдим этиш имконияти бўлиши лозим. Электрон шаклда тузилган бошланғич ҳужжат ва регистр электрон рақамли имзо тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳужжатлар тўғри тузилиши учун масъул бўлган шахснинг электрон рақамли имзоси билан тасдиқланиши лозим.

ХИЗМАТЛАР ИМПОРТИДА ҚҚС: ҲИСОБОТДА АКС ЭТТИРАМИЗ

? Корхона 2020 йилда Россия компаниясидан дастурий маҳсулотни сотиб олди. Тўлов қилишда корхона солиқ агенти сифатида хизматларни импорт қилиш чоғида ҚҚСни ҳисоблаган ва тўлаган. Хизматларни импорт қилиш чоғида солиқ агенти томонидан тўланган ҚҚС ва уни ҳисобга олиш қайси солиқ ҳисоботида кўрсатилиши лозим?

– Реализация қилиш жойи Ўзбекистон Республикаси ҳисобланган, норезидентлардан олинган импорт қилинган хизматлар бўйича Қўшилган қиймат солиғи ҳисоб-китобида (1-илова, АВ томонидан 24.02.2020 йилда 3221-сон билан рўйхатдан ўтказилган) куйидагиларда бюджетга ҳақиқатда тўланган ҚҚС суммаси кўрсатилади:

ҚҚС ҳисоб-китобига 3-«Ҳисобга олинмаган ҚҚС суммаси» иловасида 010-«Ҳисобга олинмаган ҚҚС суммасининг ҳисоблаш учун қўлланиладиган олинган товарлар (хизматлар) бўйича ҚҚС суммаси» сатра;

ҚҚС ҳисоб-китобига 4-«Олинган товарлар (хизматлар) бўйича ҳисобварақ-фактуралар (ҳисобварақ-фактура ўрнини босадиган ҳужжатлар) реестри» иловасида.

Шу билан бирга, алоҳида ҳисоботни ҳам тақдим этиши лозим, у Хорижлик шахслар томонидан реализация қилинган товарларни (хизматларни) оладиган солиқ агентлари (ҚҚС тўловчилар) тўғрисидаги маълумотларни ҳамда Хорижлик шахслардан олинган товарлар (хизматлар) бўйича ҚҚС ҳисоб-китобидан иборат бўлиши керак.

РЕКЛАМА

«КОРХОНА ЮРИСТИ»

электрон маълумотнома тизимини ЎЗБЕКТИЛИДА тақдим этамиз

Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1.
Тел. (71) 200-00-90.
E-mail: office@norma.uz, [web: www.norma.uz](http://www.norma.uz)

Замира ЖўРАЕВА, «Norma» МЧЖ эксперти.

БОЖХОНА ИМТИЁЗЛАРИНИ САҚЛАБ ҚОЛИШ ШАРТЛАРИ

«Ўзчармасаноат» уюшмасининг аъзоси бўлиши ишлаб чиқариш корхонаси тери ҳам ашёсини қайта ишлайди ва чарм ишлаб чиқаради. Тушум улуши умумий ҳажмининг камида 80%ини ташкил этади. Президентнинг 3.05.2018 йилдаги ПҚ-3693-сон қарорига мувофиқ импорт қилинадиган, ўз ишлаб чиқаришида фойдаланиладиган, республикада ишлаб чиқарилмайдиган ҳам ашё ва материаллар учун божхона тўловларидан озод этиши кўринишида имтиёзга эгамиз. Ишлаб чиқаришида керак бўладиган импорт қилинадиган ҳам ашёнинг вақтинчалик йўқлиги сабабли узлуксиз ишлаб чиқаришни таъминлаш мақсадида айрим этишмайдиган материалларнинг товар заёми олинди. Худди шундай материалларни импорт бўйича харид қилиб, оморимизга туширгач, қарзга олинган материалларни қайтариб бериш зарурати тугилди. У қайтариб берилган тақдирда, қайтариладиган ўша материаллар бўйича божхона имтиёзи сақлаб қолинадими?

– Ҳақиқатан ҳам «Ўзчармасаноат» уюшмаси аъзолари – ташкилотлар 2023 йил 1 январга қадар белгиланган тартибда тасдиқланадиган рўйхатлар бўйича импорт қилинадиган, ўз ишлаб чиқаришида фойдалани-

ладиган асбоб-ускуналар, бутловчи буюмлар, республикада ишлаб чиқарилмайдиган ҳам ашё, материаллар ва фурнитура учун божхона тўловларидан (божхона расмийлаштируви учун йиғимлардан ташқари) озод

этилган (3.05.2018 йилдаги ПҚ-3693-сон қарорнинг 9-банди).

Хатингизда импорт қилинадиган махсулотнинг ТИФ ТН кодиди кўрсатмагансиз. Тармоқ бўйича алоҳида рўйхат мавжуд бўлмаганлиги сабабли сизнинг махсулотингиз Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб киришда импорт божхона божи ва қўшилган қиймат солиғидан озод қилинадиган технологик жиҳозлар рўйхатига (АВ томонидан 20.03.2013 йилда 2436-сон билан рўйхатдан ўтказилган) киритилган деб тахмин қилса бўлади.

Рўйхатда кўрсатилган товарларни реализация қилиш тартиби Маблағларни инвестицияга йўналтирувчи юридик шахслар томонидан имтиёзларни қўллаш тартиби тўғрисидаги низомнинг (АВ томонидан 25.08.2017

йилда 2918-сон билан рўйхатдан ўтказилган) 3-бандида келтирилган. Хусусан, ҳужжатнинг 20-бандида божхона имтиёзларини қўллаган ҳолда импорт қилинган технологик жиҳоз Ўзбекистон ҳудудига реализация қилинган ёки бепул берилган тақдирда божхона тўловларини тўлаш бўйича мажбуриятлар юзага келмайди. Бунда импорт қилинган технологик жиҳозни бераётган томон (импорт қилувчи, сотувчи, эгаси) харидорга технологик жиҳозни импорт қилишда божхона расмийлаштируви амалга оширилган БЮДнинг кўчирма нусхасини тақдим этиши лозим.

Низомда белгиланган имтиёзларнинг тўғри қўлланиши устидан назорат давлат солиқ хизмати органлари томонидан Солиқ кодексига мувофиқ амалга оширилади.

ДОРИ-ДАРМОННИ

САМОЛЁТДА ОЛИБ ЎТИШ

Ўзгич турмуш ўртоғи билан Санкт-Петербургда туриб қолишди, улар чартер рейси билан учиб келишлари лозим эди. Карантин зонасига жойлаштирилиши эҳтимоллини ҳисобга олиб, улар шахсий фойдаланиш учун бир қанча дори воситаларини сотиб олишган. Келиннинг аллергия ва қон босим касали бор. Самолётда учаяётганда ўзи учун қанча миқдорда ва қандай дори воситаларини олиб ўтса бўлади?

– Саволингизга жавоб беришдан олдин куйидагиларни маълум қиламиз. Карантин вақтида жисмоний шахснинг багажи, қўл юки ва шахсий ашёлари дезинфекция чораларини ўтказиш мақсадида олиб кўйилади. Келиннингизга тиббиёт ходимларини ўзининг сурункали касалликлари ва у қўллайдиган дори воситалари хусусида хабардор қилиб қўйишини тавсия этамиз.

Вазирлар Маҳкамасининг 8.06.2016 йилдаги 191-сон қарори билан Дори воситалари ва тиббий буюмларни жисмоний шахслар томонидан шахсий фойдаланиш учун олиб кириш ҳамда олиб чиқиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланган. Ҳужжатнинг 3-бандига мувофиқ дори воситаларини ва тиббий буюмларни, агар улар мамлакатда бўлиш даврида жисмоний шахслар томонидан шахсий фойдаланиш учун мўлжалланган бўлса; шунингдек Ўзбекистонда яшаб турган беморни даволаш-профилактика муассасаси томонидан тасдиқланган тиббий кўрсатма асосида, даволаш курси доирасида даволаш учун мўлжалланган бўлса, давлат рўйхатидан ўтказмасдан ҳамда божхона расмийлаштирувисиз олиб киришга рухсат берилади.

Бунда дори воситалари ва тиббий буюмлар жисмоний шахслар томонидан шахсий фойдаланиш учун олиб кирилишида фақат кўрсатиб ўтилган шахсларга тиббий ёрдам кўрсатиш учун фойдаланилиши ва сотиш учун бошқа шахсларга берилмаслиги керак (Низомнинг 4-банди).

Яшаш ёки бўлиш мамлакатаги тиббиёт муассасаси томонидан берилган ҳужжат тақдим этилмасдан турли номдаги 10 тагача дори препаратларидан иборат дори воситалари ва уларнинг ҳар бири учун 5 ўрамдан ортик бўлмаган дори воситаларини, шунингдек 5 бирликдан ортик бўлма-

ган тиббий буюмларни жисмоний шахслар томонидан шахсий фойдаланиш учун олиб киришга рухсат этилади.

Бунда бир ўрамда:
 қаттик (таблеткалар, дражелар, гранулалар, кукунлар, капсулалар) дори шакллари учун – **100 бирликдан ортик эмас**;
 эритма тайёрлаш учун қўлланиладиган кукунлар учун – **500 граммдан ортик эмас**;
 гранула шаклдаги гомеопатик дори воситалари учун – **50 граммдан ортик эмас**;
 инфузион эритмалар ва орал (ониз орқали) қўлланиладиган эритмалар учун – **500 миллилитрдан ортик эмас**;
 инъекциялар учун эритмалар – **10 ампуладан ёки 10 флакондан ортик эмас**;
 ташки дорилар учун – **200 миллилитрдан ёки 200 граммдан ортик эмас** (Низомнинг 5-банди).

Маълумот учун. Дори воситалари ва тиббий буюмлар ишлаб чиқарувчининг ўрамида бўлиши керак.

Дори воситаларини кўрсатилганидан ортик миқдорда олиб киришда жисмоний шахслар божхона органларига бўлиш ёки яшаш мамлакатининг тиббиёт муассасасидан унинг шахсий фойдаланиши учун мўлжалланган дори воситасининг номини, унинг доривор шаклини ва даволаш курсига тавсия қилинган миқдорини кўрсатган ҳолда муайян жисмоний шахсга берилган ҳужжатни тақдим этадилар (Низомнинг 6-банди).

Бинобарин, жисмоний шахслар ВМнинг 12.11.2015 йилдаги 330-сон қарори билан тасдиқланган рўйхатларга мувофиқ таркибида гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар бўлган дори воситаларини шахсий фойдаланиш учун олиб киришлари мумкин.

Фақатгина яшаш ёки бўлиш мамлакатининг тиббиёт муассасаси томонидан берилган, даволаш курсининг тавсия этиладиган сони кўрсатилган ҳужжатлар мавжуд бўлганда гиёхвандлик воситаларини **7 суткалик эҳтиёждан ортик бўлмаган** миқдорда олиб киришга рухсат берилади (Низомнинг 10-банди).

Бундай ҳужжат тақдим этилмасдан турли номдаги **5 тагача даволаш препаратларини ва улардан ҳар бирининг 2 тадан ортик бўлмаган ўрамини даволаш курси доирасида олиб киришга рухсат берилади** (Низомнинг 11-банди).

Ўтказиш пунктларида божхона чегарасини кесиб ўтишда жисмоний шахслар уларда гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар борлигини декларацияда қайд этишлари шарт. Бунда гиёхвандлик воситалари учун – божхона органига дори воситасининг номи, унинг дори шакли ва даволаш курсининг тавсия этиладиган сони кўрсатилган ҳужжат тақдим этилиши керак (Низомнинг 12-банди).

Тиббиёт муассасаси томонидан берилган ҳужжатда ва божхона органига билдирилган гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар номлари ва сонидан ортик бўлган тақдирда ортикчаси олиб кўйилиши ва белгиланган тартибда йўқ қилиниши керак (Низомнинг 14-банди).

«Божхона» бўлимини махсус мухбиримиз Гулнора АБДУНАЗАРОВА олиб боради.

✓ ИСЛОҲОТ ОДИМЛАРИ

✓ ДАВР НАФАСИ

ЭНДИ ТОВАРДАН АВВАЛ У ҲАҚДАГИ МАЪЛУМОТ ЕТИБ КЕЛАДИ

Жорий йилнинг 2 апрелидан бошлаб, ташувчилар, товар эгалари ёки товарга нисбатан ваколатларга эга бўлган шахслар авто, ҳаво ва темир йўл транспортида ташиладиган товарлар ва транспорт воситалари, шу жумладан йўловчилар ва уларнинг багажлари тўғрисида ахборотларни олдиндан электрон тарзда божхона органларига тақдим этиши шарт.

Мазкур амалиёт шу вақтга қадар ихтиёрий тарзда амалга ошириб келинган бўлса, эндиликда Президентимиз белгилаб берган аниқ топшириқлардан келиб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига олиб кириладиган товарлар ва транспорт воситаларини расмийлаштиришда божхона тартиботларини такомиллаштириш тўғрисида» қарори (31.12.2019 йилдаги 1057-сон) бу талаб мажбурий бўлди.

Ташувчилар ёхуд товар эгалари ёки товарга нисбатан ваколатларга эга бўлган шахслар ҳаво ва темир йўл транспортида ташиладиган товарлар ва транспорт воситалари, шу жумладан йўловчилар ва уларнинг багажлари тўғрисида дастлабки электрон тарзда олдиндан ахборотни божхона органларининг ахборот тизимига интернет тармоғи орқали:

- автомобиль транспортининг Ўзбекистон Республикаси божхона чегараси орқали ўтишидан бир соат олдин;
- темир йўл транспортининг республика божхона чегарасига етиб келишидан бир соат олдин;
- узок йўналишни амалга оширишда – ҳаво транспортининг республика божхона ҳудудига учиб келишидан икки соат олдин;
- қисқа йўналишни амалга оширишда – ҳаво транспортининг учиб келишидан юбориши шарт.

Бугунги кунга келиб «Ўзбекистон Airways» АЖ томонидан Давлат божхона кўмитасига товарлар, транспорт воситаси, йўловчилар, уларнинг багажлари тўғрисида ахборотларни олдиндан тақдим этиш йўлга қўйилган бўлиб, хорижий авиакомпаниялар томонидан ҳам бу тўғрисида олдиндан маълумотлар тақдим этиш ишлари якуний босқичга етди. Ушбу маълумотлар Давлат божхона кўмитасининг «Авиа» автоматлаштирилган ахборот тизимига келиб тушмоқда.

Худди шундай, «Ўзбекистон темир йўллари» АЖ томонидан интернет тармоғи орқали фойдаланиш имкони бўлган дастурий таъминот яратилиб, товарлар, транспорт воситалари ва юклар тўғрисида электрон ахборотлар олдиндан божхона ор-

ганига тақдим этилиши имконияти яратилди. Тегишли ҳавола (<https://e-nakl.railway.uz/MySaveCargo>) орқали киритилган маълумотлар Давлат божхона кўмитасининг «Темир йўл» ААТга келиб тушмоқда.

Яна бир жиҳат – мазкур маълумотлар ташувчилар ёхуд товар эгалари ёки товарга нисбатан ваколатларга эга бўлган шахслар томонидан барча учун очик бўлган интернет тармоғидаги ҳавола орқали маълумотларни божхона органига тақдим этилиши мумкин.

Таъкидлаш жоизки, 2019 йилда Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудуди орқали олиб ўтилган юкларнинг 18,6 млн тоннаси темир йўл транспортида, салкам 4,4 млн тоннаси юк автотранспортида ва 25,1 минг тоннаси ҳаво транспортида ташигани инобатга олинса, юклар ҳақида олдиндан ахборот бериш юк ташишининг тезкорлиги ва сифатини оширишда муҳим аҳамият касб этади.

Хавфни бошқариш тизимидан фойдаланган ҳолда божхона тартиботлари жараёни соддалашади, унга сарфланадиган вақт қисқарган ҳолда натижадорлик ошади.

Буларнинг барчаси автомобиль, темир йўл ва ҳаво транспорт орқали Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига олиб кириладиган товарлар ва транспорт воситаларини расмийлаштиришда божхона назорати самарадорлигини таъминлаш, божхона тартиботларини соддалаштириш, шунингдек, вақт ҳамда молиявий харажатларни қисқартиришга хизмат қилади.

Демак ташқи иқтисодий фаолият ишгирокчиларининг манфаатларига хизмат қилувчи яна бир эзгу ишга старт берилди. Унинг амалда ўзини оқлаши ва қўзланган самарани бериши эса бир жиҳатдан тadbиркорларимизнинг ўзларига ҳам боғлиқ.

Имкониятдан унумли фойдаланинг!

Хусан ТАНГРИЕВ,

Давлат божхона кўмитаси Ахборот хизмати бош инспектори.

Карантинга қарши чекловлар даврида аҳолига фақат энг яқин озиқ-овқат дўконлари ва дорихоналарга чиқишлари тавсия этилмоқда.

ДОРИ-ДАРМОН: ИМПОРТ ҲАМ, ЭКСПОРТ ҲАМ ТЎХТАМАЙДИ

Бу эса марказдан тортиб, энг чекка ҳудудлардаги дорихоналарнинг барчаси зарурий дори-дармонлар билан таъминланган бўлишини тақозо этади. Бунинг учун эса табиийки, дори-дармонлар, айниқса четдан келтириладиган дори-дармонлар импорти ўз вақтида ва тезкорлик билан амалга оширилиши лозим.

Коронавирусга қарши кучайтирилган тартибнинг амал қилиш даврида аҳолини бирламчи ва зарурий дори-дармонлар билан ўз вақтида таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Қолаверса, дори-дармонлар нархларини сунъий ошириш, сунъий танқисликни вужудга келтириш оқибатида юқори талаб ҳосил бўлишига йўл қўймаслик устидан қатъий назорат ўрнатилган.

Республикада коронавирус тарқалиши ҳамда аҳолининг санитар-эпидемиологик осойишталигини таъминлаш мақсадида давлат чегараси орқали ўтказиш пунктларида жорий қилинган чекловлар юк автомобиллари, темир йўл, дарё транспортларида

ташилаётган ташқи савдо юкларига тааллуқли эмас. Демакки, дори-дармонлар импорти ва экспорти ҳам узилишлар рўй бермайди.

Дори-дармонларнинг божхона расмийлаштирувини қисқа муддатларда амалга ошириш учун бир қатор қулайликлар жорий қилинди. Масалан, битта шартнома доирасида четдан олиб келинаётган дори-дармонлар учун санитария-эпидемиология хулосаси бир календарь йилига берилади. Энг муҳими, барча рухсатнома ҳужжатларини олиш учун интернет тармоғидаги «Ягона дарча» божхона тизими орқали мурожаат қилиш имконияти мавжуд.

Коронавирус инфекцияси тарқалишининг олдини олиш ҳамда аҳоли саломатлигини таъминлаш мақсадида божхона чегараси орқали ўтказилаётган зарур дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника, уларни ишлаб чиқариш учун ишлатиладиган материал субстанциялар божхона тўловларидан озод этилиши белгиланди.

Жорий йилнинг 15 март – 1 апрель кунлари мобайнида республикада 33,2 млн АҚШ долларига тенг 1,1 минг тоннадан зиёд дори-дармонлар келтирилган. Бу жараёнда ТИФ ишгирокчиларига божхона тўловларидан 58,3 млрд сўмлик имтиёзлар қўлланилди.

БОЖХОНАЧИЛАР МАСЪУЛИЯТИ ОШДИ

Дунёнинг 170 дан ортиқ мамлакатда тарқалган коронавирус инфекцияси билан хасталанган беморлар ҳозирги кунда Ўзбекистонда ҳам аниқланган. Мамлакатимизда ушбу хавфли вирус тарқалишининг олдини олиш бўйича самаралар ишлар амалга оширилмоқда.

Экспорт-импорт жараёнлари аввалгидек узлуксиз давом этиши натижасида ички бозорларда аҳолининг энг муҳим зарурий ва бирламчи товарларга бўлган эҳтиёжи мунтазам қондирилмоқда. Бу борада божхона хизмати ходимларининг масъулияти ҳам ошган. 15–31 март кунлари давомида Тошкент шаҳар божхона бошқармасининг ТИФ божхона постлари орқали хориждан келтирилган 25,7 млн АҚШ доллари қийматидаги 65,9 минг тонна озиқ-овқат маҳсулотлари импорт божхона режимига расмийлаштирилди.

Тошкент шаҳар божхона бошқармаси Ахборот хизмати.

<p>СОЛИК 44 ХАБАРЛАРИ Мотивий-иқтисодий, ахборот-ҳуқуқий газета</p> <p>ТАЪСИСЧИ «Norma» МЧЖ</p> <p>Газета 2018 йил 12 июнда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида рўйхатга олинган. Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 0040. Ҳафтада бир марта сешанба кунлари чиқади.</p>	<p>Бош муҳаррир Фарҳод Собирович ҚҮРБОНБОЕВ</p>	<p>Нашр учун масъул – бош муҳаррир ўринбосари, масъул котиб Нодир Носирович АЛИМОВ</p> <p>Саҳифаловчи Наталья БАРАНОВА</p>	<p>МАНЗИЛИМИЗ: 100105, Тошкент ш., Миробод тумани, Талимаржон кўч., 1/1 ТЕЛЕФОН/ФАКС Тахририят: (71) 200-00-90; E-mail: sbx@norma.uz, gazeta@norma.uz, web: norma.uz</p>	<p>Обуна, газеталар, китоблар, газеталарнинг электрон версияларини етказиб бериш ва харид қилиш масалалари бўйича (71) 200-00-30; «Norma» АҚТ бўйича – (71) 200-00-90; рекламани жойлаштириш бўйича (71) 231-07-91 телефон рақамларига мурожаат қилиш мумкин.</p>
--	--	--	--	---